

Treball de Fi de Grau

Títol

Despoblament i pandèmia als micropobles de la Vall del Corb

Autoria

Laia Farré Corbella

Professorat tutor

Antoni Vall Karsunke

Grau

Periodisme

Tipus de TFG

Projecte

Data

01/06/21

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Despoblament i pandèmia als micropobles de la Vall del Corb		
Castellà:	Despoblamiento y pandemia en los micropueblos de la Vall del Corb		
Anglès:	Depopulation and pandemic in the micro-villages of the Vall del Corb		
Autoria:	Laia Farré Corbella		
Professorat tutor:	Antoni Vall Karsunke		
Curs:	2020/2021	Grau:	Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Vall del Corb, despoblament, micropobles, pandèmia
Castellà:	Vall del Corb, despoblamiento, micropueblos, pandemia
Anglès:	Vall del Corb, depopulation, micro-villages, pandemic

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Aquest treball mostra a partir d'un reportatge escrit com afecta el despoblament, un problema vigent des de fa anys en una zona de la Catalunya interior, la Vall del Corb. A més a més, la crisi sanitària de la Covid-19 ha despertat l'interès per anar a viure al món rural, però la manca d'habitatge n'és el principal problema.
Castellà:	Este trabajo muestra a partir de un reportaje escrito cómo afecta el despoblamiento, un problema vigente desde hace años en una zona de la Cataluña interior, la Vall del Corb. Además, la crisis sanitaria de la Covid-19 ha despertado el interés por ir a vivir en el mundo rural, pero la falta de vivienda es el principal problema.
Anglès:	This work shows from a written report how depopulation affects, a problem that has been present for years in an area of inland Catalonia, the Vall del Corb. In addition, the Covid-19 health crisis has aroused interest in moving to the rural world, but the lack of housing is the main problem.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	2
2. METODOLOGIA.....	3
3. MARC TEÒRIC	4
3.1. Els micropobles.....	4
3.2. La Vall del Corb	5
3.2.1. Història	7
3.2.2. Els pobles.....	7
3.2.3. Paisatge.....	21
3.2.4. Valors de la Vall del Corb	22
3.3. El despoblament.	24
3.3.1. Economia.....	27
3.3.2. Escoles rurals.	27
3.4. El micropoble i la pandèmia	29
3.4.1. Repoblem.	30
4. REPORTATGE	32
El despoblament rural: un problema invisible	
5. BIBLIOGRAFIA.....	58
6. ANNEXOS	61

1. INTRODUCCIÓ

Aquest projecte forma part del Treball de Fi de Grau de Periodisme i consisteix en l'elaboració d'un reportatge escrit sobre com afecta el despoblament i la pandèmia als micropobles de la Vall del Corb.

Ja fa anys que el despoblament és un problema a les zones rurals del territori català. Mentre el nombre d'habitants creix a les ciutats, als pobles van disminuint i això, ocasiona una sèrie de dificultats. La Vall del Corb és un dels molts indrets que pateixen aquest problema. De fet, a mi em toca de molt a prop. Els meus padrins i la meva mare són de Nalec, un dels micropobles integrats a la vall. Pràcticament m'he criat allí, hi faig vida i l'estima al territori és el motiu principal per dur a terme aquest treball. Durant l'hivern al poble no hi ha gairebé ningú, en canvi a l'estiu totes les cases s'omplen a causa de la població estacional. En aquesta època de l'any el despoblament passa totalment desapercbut, però s'acaba l'estiu i la vida al poble mor.

L'objectiu d'aquest treball és donar veu a aquest territori i fer visible una problemàtica que existeix. En els últims anys els mitjans de comunicació han anat fent ressò de la necessitat de repoblar i ha passat a ser un tema d'opinió pública. A més, amb la pandèmia ha crescut l'interès per anar a viure al món rural. Convertint-se en una oportunitat per repoblar aquest territori, però la manca d'habitatge disponible ho dificulta.

2. METODOLOGIA

Per dur a terme aquest treball primer he realitzat el marc teòric, a base de documentació i dades, on es desenvolupen els temes principals del reportatge. Es parla sobre els micropobles, la Vall del Corb, el despoblament i la pandèmia, que són les quatre paraules que defineixen l'objecte d'aquest projecte.

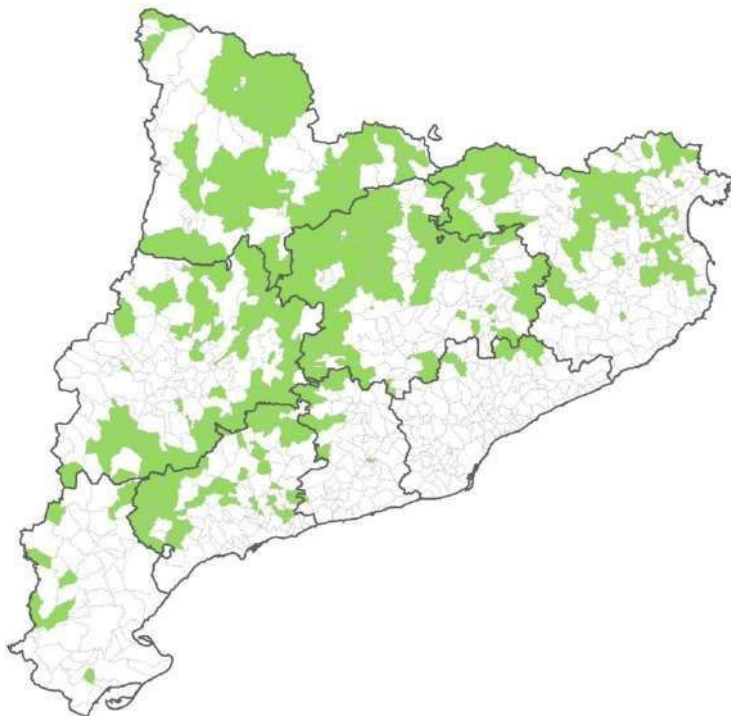
Per elaborar el reportatge escrit, he fet diverses entrevistes presencials a persones que són de la Vall del Corb. Concretament m'he centrat en quatre poblacions: Nalec, Ciutadilla, Guimerà, Vallbona de les Monges i Valfogona de Riucorb. Els entrevistats han estat en Ramon Corbella i la Rosa Villaró, un matrimoni de Nalec que va marxar i va tornar; l'Agnès Corbella, alcaldessa de Nalec; el Dani Sánchez, un home que té la segona residència a Nalec i que arran de la pandèmia s'hi ha instal·lat a viure; l'Elisabeth Gené, propietària del restaurant L'Avi Siscude Ciutadilla; l'Oriol Nadal, un jove que viu a Vallbona de les Monges; l'Albert Riera, president de l'Associació Viu Guimerà; la Marta Vendrell, una noia que té cases de lloguer al Balneari de Valfogona de Riucorb; la Sònia Martí, una jove que té la segona residència a Valfogona de Riucorb i la Carme Valls; secretària de Valfogona de Riucorb. A més, també he entrevistat en Sebastià Mata, conseller de repoblament al Consell Comarcal de l'Urgell i la Judith Pelegrí, directora de l'Escola El Tallat de Sant Martí de Maldà. Amb totes les declaracions d'aquestes persones he pogut elaborar un reportatge que ofereix una visió del despoblament des de diferents punts de vista i poblacions. Partint des dels inicis fins a l'actualitat, marcada per la pandèmia.

A més a més, el treball està compost per diferents fotografies que he fet sobre l'entorn. Per realitzar-les m'he desplaçat a les diferents poblacions. D'aquesta forma pretenc il·lustrar els pobles dels quals s'està parlant. Crec que mostrar el territori és una forma d'apropar el lector a la realitat.

3. MARC TEÒRIC

3.1. Els micropobles

A Catalunya un gran gruix de la població viu al voltant de la capital catalana, però al mateix temps una xifra molt reduïda resideix en micropobles. Aquests són els municipis amb menys de 500 habitants. A Catalunya en tenim 337, un 35% dels 947 municipis, segons el Departament de Territori i Sostenibilitat.

Distribució dels micropobles a Catalunya. Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

Més de la meitat d'aquests micropobles s'agrupen al voltant de l'Associació de Micropobles de Catalunya, una entitat sense ànim de lucre que vol donar veu conjunta als pobles que tenen menys de 500 habitants. L'objectiu principal és protegir els interessos d'aquests pobles que només concentren el 2% de la població.

Les persones que viuen en aquests indrets del territori català volen seguir fent-ho, però sovint es queixen de problemàtiques. Els recursos dels quals disposen per poder atendre els seus habitants són escassos i la vida no acostuma a ser-hi fàcil pels pocs

d'habitants. Això suposa una manca de serveis i infraestructures que acaba derivant en un despoblament del territori.

La grandària del municipi és un factor important en el creixement. L'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) preveu que l'any 2033, 6 de cada 10 municipis de menys de 500 habitants hauran perdut població, en canvi els municipis de més de 5.000 n'hauran guanyat.

L'Associació de Micropobles de Catalunya va presentar un avantprojecte de llei de l'Estatut dels Micropobles, que demana tenir més autonomia i autogestió per poder millorar la qualitat de vida. Es detalla que: "si es vol aconseguir l'equilibri territorial i la igualtat material dels seus habitants, es fa necessària una normativa més ambiciosa, integral i transversal, a la qual respon aquest Estatut". També es deixa clar que cal reconduir la situació, perquè mentre una part del territori català guanya població, una altra part queda afectada i "buida de llocs de treball, de joves, de relacions econòmiques, de persones que, en definitiva, la mantinguin amb vida, cosa que comporta que se'n descuidi la gent gran, el parc d'habitatges en condicions per viure-hi, el paisatge, etc."

3.2. La Vall del Corb

La Vall del Corb es situa a la Catalunya rural i engloba una vintena de municipis de les comarques de l'Urgell, la Conca de Barberà i la Segarra. S'anomena així pel riu que la travessa, el Corb. Neix a la població de Rauric i discorre per una vall privilegiada i amb més de mil anys d'història fins arribar al riu Segre.

La paraula "corb" pot ser pronunciada de dues formes: amb la "o" oberta o tancada. En aquest cas es pronuncia amb la "o" tancada i deriva de la paraula *curvus*, fent referència a l'adjectiu que parla de quelcom corbat i que no és recte. D'aquesta forma, defineix una de les característiques del riu Corb. Aquest neix a la font de Rauric i desemboca al Segre després d'un recorregut de 57 km. Habitualment porta poca

aigua, i fins i tot desapareix en alguns llocs. També presenta tolls, però poc amples on s'ha aprofitat per fer-hi peixeres. Hi ha una descripció humorística del riu que mostra l'escassa consistència del seu cabal:

A Rauric, tot eixerit;
a Llorac, té mal de cap;
a Vallfogona, ja no estava de broma;
a Guimerà, li van donar la mà;
a Ciutadilla, un got de camamilla;
a Nalec, va passar pel dret;
a Rocafort, comença a anar de tort;
al Vilet, ja enraonava grec;
a Sant Martí, es va morir;
a Maldà, el van enterrar;
a Belianes, tocaven les campanes;
i als Eixaders, no en van entendre res.

Peixera de Nalec. Foto: Laia Farré Corbella

La Vall del Corb no és immersa dins de la Baixa Segarra. La Ponència de Divisió Territorial de la Generalitat no va distingir entre alta i baixa i va incloure molts dels pobles a la comarca de l'Urgell. Tots ells tenen característiques segarrenques com ara l'altitud de 400 a 850 metres i un clima continental, amb hiverns freds i boirosos i estius relativament frescos.

Lluís Foix al llibre *La marinada sempre arriba*, descriu aquest petit indret de la següent manera: “La Vall del Corb no s'allarga ni trenta quilòmetres. Els pobles s'hi amunteguen fins al punt que quan toquen les campanes el so també arriba als veïns dels pobles de l'entorn. Es veu que en la formació dels petits nuclis urbans hi hagué grans escaramusses. A cada poble hi ha un castell o una fortalesa que miren a la vall amb les seves espitlleres amagades dins de les gruixudes parets de pedra. La

proximitat dels nuclis urbans exagera la personalitat de cada un d'ells. Tan pròxims i tan diferents.”

3.2.1. Història

La Vall del Corb, poblada de viles a tot el llarg del riu, sigui als vessants o dalt de turons, va ser des dels temps prehistòrics una terra privilegiada, tant per l'abundància d'aigües i la seva orogènia, com per la ramaderia, les terres de conreu o la caça.

La zona de Tàrraga és una de les comarques amb més recerques prehistòriques i a dins s'hi troba la Vall del Corb, que pot omplir llacunes de la seva pròpia història. Els ibers, els romans, les monges del Cister, els pagesos, els burgesos que hi anaven a estiuejar, els templers... han anat esculpint el patrimoni arquitectònic d'aquest petit indret a través dels anys.

Al voltant dels segles IV i III aC es van formar la majoria dels pobles que conformen la vall actualment. La vall del Corb posa en la iberització la base de molts dels pobles actuals. Gairebé tots els poblats van ser construïts en llocs elevats i de fàcil defensa. En aquest indret s'hi ha localitzat restes de la cultura ibèrica.

Des de Vallfogona de Riucorb a Belianes s'hi ha trobat importants restes de vil·les romanes, tal com ho mostren paviments, làpides, noms de llocs, ceràmiques, molins i altres elements. La vida en l'època romana es va desenvolupar a la vora dels rius, conreant les terres fèrtils. D'aquesta manera la ribera del Corb reunia les condicions ideals per fer-hi estada. En aquesta època la vall era el corredor que connectava Barcino amb Ilerda.

3.2.2. Els pobles

La majoria de la població viu en llogarets de menys de 100 habitants. A continuació es detalla alfabèticament les comarques amb els corresponents municipis i pobles que formen part de la Vall del Corb.

La Conca de Barberà

Conesa

Conesa és un municipi de La Conca de Barberà situat a l'altiplà segarrenc de la comarca, a 705 metres d'altitud. Des del segle XIV que està emmurallat i conserva els seus dos portals. El terme municipal també inclou el despoblat de Sabella de l'Abadiat, on destaca l'església romànica de Sant Pere de Sabella. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 100 habitants, una població que ha anat minvant com a la majoria de pobles que integren la Vall del Corb.

Conesa. Foto: Laia Farré Corbella

Forès

Forès es troba a la part nord de la Conca de Barberà, a la Baixa Segarra. S'alça a 866 metres d'altitud, aquesta elevació converteix el municipi en un mirador, on es pot veure tota la comarca i part de la Segarra. També es pot observar el Montseny

Vistes des del Mirador de la Conca. Foto: Laia Farré Corbella

i el mar i des de la part nord del poble les terres de Lleida. La vila està constituïda per dos nuclis de població: l'antic que està situat a dalt d'un turó i el raval del Pla de la Bassa situat al peu d'un turonet i on s'han construït cases més modernes. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 43 habitants.

Les Piles

El terme municipal es troba a la banda nord-oriental de la comarca, limita al nord amb Santa Coloma de Queralt i a l'oest amb Conesa. Aplega diversos nuclis de població, però el que forma part de la Vall del Corb és Guialmons.

- **Les Piles:** És el cap del municipi i se situa a 676 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 135 habitants.
- **Guialmons:** És un nucli de població del municipi de les Piles. Situat a 696 metres d'altitud i a 3 km de Santa Coloma de Queralt. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 30 habitants.

Llorac

El municipi es troba a la part nord de la Conca de Barberà i ocupa el primer tram del riu Corb. A més de la població de Llorac, comprèn els nuclis d'Albió, Rauric, La Cirera i Montargull.

- **Llorac:** És el cap de municipi. Està ubicat a la vora del riu, al marge esquerre i en un petit tossal a 648 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 31 habitants.

Llorac. Foto: Laia Farré Corbella

- **Albió:** És un nucli de població que forma part del municipi. Es troba a 3 km de Llorac i al límit de Vallfogona de Riucorb. S'emplaça damunt d'un petit tossal a 710 metres d'altitud i a la dreta del riu Corb. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 34 habitants.
- **Rauric:** És un poble agregat al municipi de Llorac. S'hi troba la font de Rauric, que és on neix el riu Corb. S'alça a 766 metres d'altitud i al peu del turó del castell hi ha la petita agrupació de cases que conformen la població. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 14 habitants.

Rauric. Foto: Laia Farré Corbella

- **La Cirera:** És un petit poble del municipi de Llorac, situat damunt d'un altiplà a 750 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 12 habitants.
- **Montargull:** És un despoblat que pertany al terme municipal de Llorac. Se situa al cim de la serra de Montargull a 843 metres d'altitud

Passanant i Belltall

El municipi se situa en un altiplà al nord-oest de la comarca. A més de Passanant, compta amb els agregats de Belltall, Glorieta, la Sala de Comalats, El Fonoll i La Pobra de Ferran. Fins al 2005 el nom del municipi va ser Passanant.

- **Passanant:** Passanant és el cap de municipi. Està en un altiplà a 714 metres d'altitud al nord del municipi. De l'antic castell, situat dalt d'un petit turó només en queden restes. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 73 habitants.
- **Belltall:** És un poble que pertany al municipi de Passanant i Belltall. Es troba a 772 metres d'altitud a la serra de Forès. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 58 habitants.
- **Glorieta:** És un Llogaret agregat al municipi de Passanant i Belltall, situat al centre del terme a 750 metres d'altitud. El formen unes dotze cases, de les quals només dues són habitades de forma permanent. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 4 habitants.
- **La Sala de Comalats:** És un poble agregat al municipi. Es troba en una petita vall formada pel barranc de la Sala. El llogaret es forma a redós del seu castell a 757 metres d'altitud, del qual queda una torre quadrada. Als anys seixanta va ser despoblat i actualment torna a tenir vida amb els propietaris de l'Hostalet de la Sala. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 4 habitants.
- **El Fonoll:** És un poble agregat al municipi de Passanant i Belltall, a la dreta de la riera de Forès i a 650 metres d'altitud. Durant més de seixanta anys va estar deshabitat, però des de l'any 1998 hi ha un centre naturista que ha fet reviure el poble. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 14 habitants.

El Fonoll. Foto: Laia Farré Corbella

- **La Pobra de Ferran:** És un llogaret del municipi. Se situa damunt d'un petit tossal a 705 metres d'altitud. Al principi del segle XX hi havia 9 cases, però l'any 1928 un home va matar dues dones i set infants. A partir d'aquests fets el poble es va anar despoblant. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 2 habitants.

La Pobra de Ferran. Foto: Laia Farré Corbella

Santa Coloma de Queralt

És un municipi de la Conca de Barberà, situat a l'altiplà de la Baixa Segarra. Limita al nord amb Llorac, a l'est amb Savallà del Comtat i Conesa i amb les Piles al sud. El municipi, a part de Santa Coloma de Queralt, té tres nuclis de població: Aguiló, Les Roques d'Aguiló i La Pobra de Carivenys.

- **Santa Coloma de Queralt:** És el cap de municipi. Està situat a 675 metres d'altitud i és la capital de la subcomarca de la Baixa Segarra. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 2.629 habitants. És el segon poble amb més població de la Vall del Corb i per tant, no és un micropoble.
- **Aguiló:** És un poble del municipi de Santa Coloma de Queralt. Les restes del castell estan situades sobre el turó que domina la vila, a 796 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 20 habitants.

- **Les Roques d'Aguiló:** És un llogaret que pertany al municipi. Situat a 6 km de Santa Coloma de Queralt i a 640 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 8 habitants.
- **La Poble de Carivenys:** És un llogaret integrat al municipi. Se situa a 700 metres d'altitud i anys enrere formava part del municipi d'Aguiló. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 15 habitants.

Savallà del Comptat

El municipi se situa en un terreny molt accidentat, concretament a la part dels altiplans segarrencs, a la part septentrional de la Conca de Barberà. Limita a l'oest amb Vallfogona de Riucorb i al nord amb Llorac. El terme compren Savallà del Comptat i l'agregat de Segura.

- **Savallà del Comptat:** És el cap de municipi. El poble es troba als vessants d'un tossalet, on a dalt de tot hi ha les restes de l'antic castell, a 847 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 26 habitants.
- **Segura:** A 3 km de Savallà del Comptat, s'hi troba l'agregat de Segura. La vila està formada al voltant del castell i s'alça a 784 metres d'altitud. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 27 habitants.

Senan

El municipi de Senan se situa al límit de Les Garrigues, a el vessant occidental de la serra del Tallat a 650 metres d'altitud. Predomina un paisatge de muntanya mitjana i s'agrupa al voltant d'un turó al capdamunt del qual hi havia el castell. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 44 habitants.

Vallfogona de Riucorb

El poble de Vallfogona de Riucorb és el cap del municipi, situat a 573 metres d'altitud i limita amb Guimerà a l'oest. És el terme fronterer, al límit de l'Urgell i anteriorment pertanyia a la comarca de la Segarra. Una mica més amunt del poble hi ha l'entorn

urbanitzat del **Balneari de Vallfogona**, que s'estén al llarg del riu Corb. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 77 habitants, la xifra més baixa des de fa anys.

Vallfogona de Riucorb. Foto: Laia Farré Corbella

La Segarra

Montoliu de Segarra

- **L'Ametlla de Segarra:** És una població integrada al municipi de Montoliu de Segarra, situada en un promontori a 704 metres d'altitud en un territori boscós,

L'Ametlla de Segarra. Foto: Laia Farré Corbella

entre el riu Corb i el Cercavins. Es troba proper a Vallfogona de Riucorb i limita amb les comarques de l'Urgell i la Conca de Barberà. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 26 habitants.

L'Urgell

Belianes

El poble de Belianes es troba a l'esquerra del riu Corb, on precisament aquest canvia de direcció. S'alça en un planell a 373 metres d'altitud i ofereix una vista panoràmica de la plana de l'Urgell. El municipi havia assolit els 1.400 habitants l'any 1887, però la població ha anat minvant de forma considerable. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 520 habitants. Tenint en compte el padró municipal, no es considera un micropoble perquè supera els 500 habitants.

Bellpuig

La vila de Bellpuig s'alça a 308 metres d'altitud, al sector central del terme. Aquest és un municipi on la seva població ha anat creixent progressivament, de manera que es converteix en el poble de la Vall del Corb amb el nombre més gran d'habitants. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 5.218 habitants. D'aquesta forma tampoc es considerat un micropoble.

Ciutadilla

El poble de Ciutadilla va néixer al voltant de la torre-castell i va créixer de dalt a baix. Se situa a l'esquerra del riu Corb, entre Nalec i Guimerà. S'alça a 515 metres d'altitud, a la part aturonada de la serra i domina molt terreny, això fa que ofereixi una panoràmica molt extensa i variada. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 208 habitants, una població que ha parat de créixer durant els anys.

Castell de Ciutadilla. Foto: Laia Farré Corbella

Guimerà

Guimerà és un dels pobles que més bellesa ofereix perquè és una vila medieval. Situat a 555 metres d'altitud, on la vista del poble des de la llera del riu és un amuntegament de cases, les unes damunt de les altres. Per aquest motiu, també és anomenat "El Nou de Copes". Cal destacar que l'any 1975 va ser declarat conjunt històrico-artístic per tota la suma de portals, finestres artístiques, muralles, carrers amb arcades i tota l'estructura. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 271 habitants.

Guimerà. Foto: Laia Farré Corbella

Maldà

Maldà es troba a la riba esquerra del riu Corb i limita amb les Garrigues. El poble s'alça a 481 metres d'altitud, a l'extrem que divideix la fondalada de Maldanell i la ribera del riu Corb. En destaca el seu castell, un dels més populars de l'Urgell i declarat bé d'interès nacional i cultural. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 227 habitants, una xifra que es va mantenint des del 2013.

Maldà. Foto: Laia Farré Corbella

Nalec

Per la carretera de Tàrrega a Montblanc trobarem Nalec a la dreta, situat a la riba esquerra del riu Corb. S'ubica damunt d'un petit turó de 487 metres d'altitud, coronat per l'església de Sant Jaume. És el poble amb el terme municipal més petit de la comarca de l'Urgell i limita amb Ciutadilla, Verdú, Rocafort de Vallbona i Vallbona de les Monges. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 90 habitants, una població que fa dècades que ha deixat de créixer.

Nalec. Foto: Laia Farré Corbella

Omells de na Gaia

La vila corona un tossal de 560 metres d'altitud, i té l'aspecte d'aquells pobles que han nascut a recer d'un castell. Se situa en els esglaonaments de la serra del Tallat i és el límit de la comarca de l'Urgell amb les Garrigues i la Conca de Barberà. Fa centenars d'anys va gaudir d'una gran vitalitat, però ara la seva demografia ha minvat. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 130 habitants.

Omells de na Gaia. Foto: Laia Farré Corbella

Preixana

Va ser una antiga vila emmurallada amb tres portes d'accés i era coneguda per les seves pedreres. Preixana es troba a 328 metres d'altitud, als vessants del tossal del Sitjar, enmig de la plana de l'Urgell i a 3 km de Bellpuig. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 387 habitants.

Sant Martí de Riucorb

És un municipi de l'Urgell situat a la dreta del riu Corb. L'any 1972 es va constituir el municipi en fusionar-se els pobles de Sant Martí de Maldà i Rocafort de Vallbona juntament amb els agregats de Llorenç de Rocafort i El Vilet.

- **Sant Martí de Maldà:** És el nucli de població cap del municipi. Se situa a la riba dreta del riu Corb, en una petita serra de 417 metres d'altitud que domina la vall. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 446 habitants.

- **Rocafort de Vallbona:** El poble s'aixeca a 446 metres d'altitud a la riba esquerra del riu Corb. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 118 habitants.

Rocafort de Vallbona. Foto: Laia Farré Corbella

- **Llorenç de Rocafort:** Situat entre Maldà i Vallbona de les Monges, a la vall de Maldanell, i a 471 metres d'altitud. El poble també es coneix com a Llorenç de Vallbona. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 43 habitants, una xifra que ha anat disminuït des del 2002.
- **El Vilet:** Situat a 408 metres d'altitud, a la ribera del riu Corb, entre Rocafort de Vallbona i Sant Martí de Maldà. És l'únic poble de la vall que es troba vora el riu, fet que ha provocat que sofrís algunes rubinades. Destaca per ser una de les poblacions més petites d'aquest indret. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 32 habitants.

Vallbona de les Monges

El terme municipal de Vallbona de les Monges es troba a l'extrem meridional de la comarca, al peu de la serra del Tallat i a la vall del Maldanell (afluent del Corb). El municipi inclou l'entitat municipal descentralitzada de Rocallaura i la població de Montblanquet.

- **Vallbona de les Monges:** És el cap del municipi. El poble està situat a 481 metres d'altitud. El nom ve donat pel Monestir de Santa Maria de Vallbona de les Monges, que integra la Ruta del Cister i és el monestir cistercenc femení

més important de Catalunya. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 155 habitants.

Monestir de Vallbona de les Monges. Foto: Laia Farré Corbella

- **Rocallaura:** Es troba a una altitud de 649 metres, en un turó de la serra que separa la vall de Maldanell amb els fondos que baixen de Belltall. És la població que fa de límit entre la província de Lleida i la de Tarragona. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 79 habitants.
- **Montblanquet:** És una petita població del terme municipal, situat al pla del Baró a 627 metres d'altitud i al costat dels Omells de na Gaia. Va pertànyer a Poblet fins a l'any 1835 i seguidament va ser agregat a Vallbona de les Monges. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 9 habitants.

Verdú

Es troba a 434 metres d'altitud, al costat de la carretera que uneix Tàrrrega i Montblanc. S'identifica a la població amb els cantirers, una activitat molt arrelada a la vila i que li ha donat fama. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 902 habitants, una població que ha anat disminuint progressivament. En aquest cas, Verdú no és un micropoble.

3.2.3. Paisatge

La Vall del Corb es caracteritza per un paisatge agrari i agroforestal, un paisatge cultural que resulta d'una antiga relació entre la natura i l'activitat humana. Els camps de cereals conviuen amb boscos que els fan susceptibles de la descoberta turística. Depenent de l'estació de l'any els colors d'aquest petit indret varien i marquen el temps. Un verd intens a la primavera, el groc del cereal abans de la collita i un color ocre durant la tardor i l'hivern.

Tot aquest territori va lligat amb el riu Corb, que incorpora l'atractiu del paisatge fluvial i travessa paisatges agrícoles. Relacionats amb la presència de l'aigua s'hi troben elements patrimonials com els molins d'aigua, utilitzats per l'home com a força motriu.

Un element característic és la construcció en pedra seca. En aquest cas es limita la seva utilització als marges per limitar parcel·les. Aquestes construccions són un referent d'identitat del territori i tenen un gran valor històric. Serveixen per fer possible el conreu, optimitzar l'aprofitament de l'aigua, la fertilitat dels sòls i per delimitar parcel·les.

A banda de la construcció en pedra seca un altre element constructiu característic dins d'aquest paisatge és la cabana. Les funcions principals eren donar aixopluc al pagès en cas de mal temps, poder descansar i menjar, proporcionar habitatge i protecció als animals i també guardar-hi les eines. Hi predomina les cabanes de volta, que són aquelles més antigues, que tenen el sostre de volta de pedra recoberta amb terra i són de planta rectangular i amb una sola nau.

A la Vall del Corb s'hi troben alguns miradors, considerats elements de gran interès turístic, des d'on es pot apreciar les àmplies vistes del territori i que constitueixen espais privilegiats d'observació i interpretació del paisatge. Alguns són el Santuari de la Bovera, el Santuari del Tallat o el Castell de Ciutadilla.

Vistes de la vall des del Santuari de la Bovera. Foto: Laia Farré Corbella

3.2.4. Valors de la Vall del Corb

A continuació s'exposen els trets identitaris i valors de la Vall del Corb, que es van definir a les Jornades de la Vall del Corb celebrades l'any 2010 i també es troben recollits al *Marc Estratègic i Pla d'Acció per al Desenvolupament Agroalimentari + Turístic de la Vall del Corb*.

Valors naturals

- **El pas del riu i el paisatge de ribera.** El riu és l'eix vertebrador del territori. Es tracta d'un valor ocult, però que cal reconèixer i cuidar, així com la riquesa del paisatge que l'envolta com són els marges del riu, els pobles, etc.
- **El paisatge de secà de la Vall.** El paisatge de secà amb els seus marges de pedra seca és una característica pròpia, així com l'agricultura.
- **Clima aspre.** La Vall del Corb té un microclima propi, ja que a l'estiu no fa excessiva calor i els hiverns són moderadament freds.
- **Alt nivell d'interacció de l'home amb el paisatge.** S'hi manifesta clarament la relació de l'home amb el seu entorn a través dels camps de cultiu i de la

llarga tradició agrícola dels seus habitants. Hi ha una alta presència de terrenys treballats per agricultura i un mosaic de diferents cultius.

- **Diversitat paisatgística.** Varietat de paisatge, aromes i colors produïda pels camps verds, les vinyes, els cultius, les zones de secà, etc. Les estacions tenyeixen el territori de colors diferents.
- **Poca contaminació.** Hi ha poca presència d'empreses i indústria, fet que comporta poca contaminació i permet observar un cel clar.
- **Absència de zones desèrtiques.** No existeixen zones desertes perquè tot és terreny cultivat o poblacions.
- **És una zona estratègicament atractiva per visitar.** La seva situació es troba entre el mar i la muntanya, això li pot aportar un atractiu.

Valors socials i culturals

- **Ambient de tranquil·litat.** És un territori extens, sense indústria, configurat com un entorn rural tranquil per a viure. Aquest ambient s'estén d'una banda a altra de la Vall, passant per pobles similars quant a estructura.
- **Caràcter reservat però amigable dels seus habitants.** Els veïns tenen un caràcter tancat però amigable.
- **Territori saludable i espiritual.** És una Vall que aposta pel foment de la salut, a través de la presència de diversos balnearis.
- **Gran varietat de productes artesanals.** Hi ha una diversitat de productes naturals artesanals com l'oli d'oliva, el formatge, les ametlles, els dolços o els embotits. Aquests productes són d'alta qualitat.
- **Alt sentiment de pertinença i d'identificació amb el territori.** Els veïns de la Vall del Corb estan molt arrelats amb el territori, tot i que es denota una poca autoestima o sentiment de pertinença entre els joves.

Valors històrics i patrimonials

- **Riquesa històrica i patrimonial.** Marges i cabanes de pedra seca, conjunts històrics, monestirs, castells, el rector de Vallfogona, el baró de Maldà,

balnearis, el Molí de la Cadena, etc. La Vall té una llarga història, rica i diversa, i patrimoni que la reflexa.

- **Arquitectura rural popular.** Està configurada per edificis i habitatges de pedra.
- **Homogeneïtat estructural i continuïtat territorial de l'espai rural.** Existència de nuclis dispersos a la Vall, però força homogenis que li atorguen aquesta essència de continuïtat.

3.3. El despoblament

La revolució industrial comença al segle XIX, però al segle XX es perfecciona i genera els centres de consum. Això acaba reclamant molta mà d'obra i consumidors en centres associats de manera no dispersa per una qüestió d'eficiència econòmica i es genera el model capitalista inicial, que provoca aquestes concentracions de persones. A la Vall del Corb a principis del segle XX hi havia una població que anava creixent, però després de la guerra va començar a anar en davallada i la revolució verda ho va accelerar perquè ja no feia falta tanta mà d'obra al camp i hi havia més demanda a la ciutat. Hi havia la idea general que a la ciutat la gent es guanyava millor la vida, tot i que als pobles hi havia misèria, però a les ciutats hi havia gana i misèria. “Es va generar la idea de prosperitat a la ciutat i endarreriment al camp, una idea que encara la tenim subjacent a la societat. Encara està molt present que al món rural estem endarrerits i en canvi, les ciutats són sinònim de progrés, prosperitat econòmica i fins i tot a nivell de projecte vital”, expressa Sebastià Mata, conseller de repoblament al Consell Comarcal de l'Urgell.

A continuació apareix una taula que mostra l'evolució de la població entre 2000 i 2020:

MUNICIPI	2000	2020
Conesa	160	100
Forès	68	43
Les Piles	178	210
Llorac	120	91

Passanant i Belltall	183	155
Santa Coloma de Queralt	2.615	2.672
Savallà del Comptat	75	53
Senan	31	44
Vallfogona de Riucorb	164	77
Montoliu de Segarra	192	187
Belianes	550	520
Bellpuig	4.041	5.218
Ciutadilla	213	208
Guimerà	399	271
Maldà	292	227
Nalec	105	90
Omells de na Gaia	152	130
Preixana	440	387
Sant Martí de Riucorb	696	639
Vallbona de les Monges	266	243
Verdú	1.041	902

Taula d'elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

En la taula es pot veure la davallada de població que hi ha a la gran majoria de municipis, especialment en aquells que són micropobles. On ha augmentat és a aquells nuclis més grans i on s'hi concentra un major nombre d'habitants, com és el cas de Bellpuig i Santa Coloma de Queralt.

Segons l'Observatori del Món Rural l'any 2019 a l'Urgell, els municipis amb la taxa d'envelliment més alta, per sobre del 30%, eren de la Vall del Corb: Nalec (38,7%), Guimerà (37,8%), Vallbona de les Monges (36,3%), Sant Martí de Riucorb (33,3%), Ciutadilla (32,5%), etc. De la mateixa manera succeïa a la Conca de Barberà, on els quatre municipis amb la taxa d'envelliment més alta també formen part de la Vall del

Corb. Aquests eren Forès (54,8%), Vallfogona de Riucorb (44,7%), Passanant i Belltall (36%) i Savallà del Comptat (35%). Els micropobles d'aquest petit indret de Catalunya s'han convertit en pobles d'estiueig on durant l'any hi viu majoritàriament gent gran. Es tracta d'una segona residència que molta està associada a una herència familiar, gent on els padrins o pares van marxar i ara tornen per estiuejar o bé per l'oci. Després hi ha una part de la segona residència que està més associada a l'oci i és gent incorporada. A l'estiu s'arriba a multiplicar la població a molts d'aquests petits pobles. Hi ha una qüestió bàsica que són els serveis, l'accés a aquests és indispensable per a qualsevol persona. Es qüestiona que hi hagi municipis que tinguin aquesta qualitat d'accés als serveis i tot per una qüestió d'ubicació geogràfica. "El model econòmic capitalista ha basat molta de l'activitat essencial en el consum", exposa Sebastià Mata. "Sempre parlem que els serveis bàsics els presta el mercat, com és l'accés a l'habitatge, a la cultura, a l'alimentació, etc. I tot això es regula per lleis de mercat, la llei d'oferta i demanda. Aquesta llei als pobles no és rendible i a conseqüència, el model econòmic ha dut aquest despoblament i per poder repoblar és necessari una revisió del model i que l'objectiu i el centre de la política sigui la vida de les persones", afegeix Mata. Per tant, s'han d'atendre les necessitats i quan es generalitza, l'atenció queda posada on hi ha una alta concentració demogràfica i molt dispersa.

Als pobles s'ha d'entendre que la botiga és un servei bàsic i el bar també, no és un negoci i no està associat a l'oci sinó a la socialització. Des de l'Associació de Micropobles de Catalunya es reivindica aquesta idea i que han d'esdevenir serveis essencials. Sempre que se li doni una funció socialitzadora es surt del model de bar com a espai de consum.

No tothom vol viure a un centre de consum o una ciutat. Hi ha gent que li agrada aquest aïllament, però sempre que no produeixi inseguretat. Si la persona sent que té recursos en aquell espai per poder dur a terme el seu projecte de vida sense sentir inseguretat, és possible que ho pugui fer. A la Vall del Corb hi ha casuístiques de tota mena. Hi ha pobles com Sant Martí de Maldà, Nalec, Belianes o Maldà que estan ben

connectats, on amb 10 minuts estan a Tàrraga o Bellpuig. Però també n'hi ha d'altres que no, com és el cas dels Omells de na Gaia.

Tàrraga té una gran influència en aquests pobles, és influència de capital. Però dins de la Vall del Corb hi ha una triada de pobles que atenen i donen aquests serveis que no hi ha als pobles. A la zona de l'Urgell el nucli d'influència és Tàrraga, ja que és la capital i també Bellpuig. En canvi, a la zona de la Conca de Barberà és Santa Coloma de Queralt.

3.3.1. Economia

Pel que fa a l'economia hi ha molta gent que es dedica al sector terciari i serveis. L'agricultura és limitada i ha anat perdent pes durant els anys. En aquesta zona hi ha conreus de secà, això significa que es necessita molta terra perquè sigui rendible econòmicament. A la Vall del Corb predominen els cultius herbacis. Gairebé a tots els municipis cultiven cereals de secà, principalment blat i ordi. És important la superfície dedicada a olivera i fruiters i també cal destacar la importància del cultiu de la vinya. Pel que fa a la ramaderia destaca la producció del bestiar porcí i l'aviram. Sant Martí de Riucorb, Maldà i Belianes són els municipis on hi ha més ramaderia. “Als micropobles el sector primari ha acabat sent un reflex del què és el país”, expressa Sebastià Mata. Als pobles està molt present la pagesia i la figura del pagès. Quant a l'impacte social, molta gent té un tros de terra, però econòmicament no és el paper de sector clau que hauria de tenir.

3.3.2. Escoles rurals

No tots els pobles tenen escola. Hi destaquen les Zones Escolars Rurals (ZER). Aquestes es defineixen com “institucions escolars de caràcter públic formades per l'agrupació de centres d'educació infantil i primària que es constitueixen amb la finalitat d'oferir servei d'ensenyament en condicions de major qualitat en zones de baixa demografia escolar”. També es diu que l'Escola Rural és l'escola de les tres “P”: Petita, de Poble i Pública. “És una escola arrelada al territori, que dona vida al municipi, que

a vegades n'és el pal de paller i/o dinamitzadora d'una part de la vida que el poble genera, que aglutina activitats, persones, i que és motiu de trobada i aprenentatge”.

A la Vall del Corb s'hi troba la ZER Riu Corb, on hi formen part cinc centres: l'Escola Pere Teixiné a Belianes, l'Escola El Tallat a Sant Martí de Maldà, l'Escola Montalbà a Preixana, l'Escola Maldanell a Maldà i l'Escola Mn. Ramon Muntanyola als Omells de na Gaia. Aquests centres no tenen cap línia completa i el que es fa és agrupar dos o tres cursos per a fer un grup amb el corresponent tutor. Cal destacar que l'escola de Maldà i la dels Omells de na Gaia són unitàries i tots els alumnes estan en un sol grup. A l'Escola El Tallat de Sant Martí de Maldà, la major part dels alumnes són de la mateixa població i la resta provenen d'altres nuclis que no disposen d'escola com Nalec, Rocafort de Vallbona, Vallbona de les Monges, El Vilet, Llorenç de Rocafort i Rocallaura.

A banda de la ZER Riu Corb també hi ha la ZER Guicivervi que està formada per quatre pobles: Guimerà, Ciutadilla, Verdú i Vilagrassa. L'Escola de Guimerà i l'Escola de Ciutadilla són les que estan situades en un micropoble de la Vall del Corb. L'Escola de Guimerà és unitària i acull un sol grup, que va des de P3 fins a 6è de Primària, en canvi l'Escola de Ciutadilla acull dos grups, de P3 fins a 2n de Primària i de 3r de Primària a 6è de Primària.

Les escoles rurals ajuden a frenar el despoblament. “Els alumnes transportats dels centres, en aquests últims cinc anys han augmentat molt. Als pobles està venint gent de fora i això a l'escola rural es nota perquè estem augmentant una mica la població dels nuclis petits”, expressa Judith Pelegrí, directora de l'Escola El Tallat de Sant Martí de Maldà. L'escola és un servei essencial i bàsic i per tant té una relació directa amb el despoblament. “L'escola rural és el motor del poble. Si funciona, si hi ha un bon equip i activitats el poble no mor mai”, comenta Pelegrí.

L'escola de poble presenta molts avantatges. El primer és el fet de compartir aules amb alumnes de diferents edats, on parteixes de la diversitat i els petits aprenen dels grans. Un altre aspecte són les ràtios, on es treballa amb poc alumnat i això permet detectar ràpidament si hi ha un problema o un alumne té dificultats. L'entorn també és un altre avantatge i et dona per aprendre moltíssim. A l'Escola El Tallat fan un projecte anual anomenat 'Descobrim la Vall del Corb' que permet conèixer el territori i els infants aprenen del seu entorn i dels pobles. Tot i això, també hi ha inconvenients. Les ràtios a vegades presenten problemes perquè a l'hora de fer una activitat no hi ha un mínim d'alumnes per poder realitzar-la.

La idea d'aquestes escoles era que els nens i nenes de pobles petits compartissin companys i recursos que eren insostenibles treballant de forma individual. Ara, ja es disposa dels recursos suficients i l'objectiu és mantenir i millorar el bon nivell dels resultats educatius obtinguts en aquestes escoles. Aquest arrelament dels nens i nenes amb el seu entorn rural queda trencat en el moment que es passa a la secundària. És evident que en una escola d'una ciutat o població gran els vincles són molt diferents.

3.4. El micropoble i la pandèmia

Durant els últims anys la paraula "despoblament" ha passat a ser un tema en l'opinió pública i els mitjans de comunicació han començat a donar veu a tots aquells petits pobles que estan patint una pèrdua d'habitants. La pandèmia ha portat a molts habitants de les ciutats a mirar cap a un món rural, on la incidència de la Covid-19 ha estat inferior i el confinament, més agradable. S'ha parlat de canviar la ciutat pel poble, però les dades no acaben de mostrar aquesta realitat. Mentre a les ciutats el nombre d'habitants va en augment, als pobles continua disminuint. No hi ha una suficient consciència d'aquest despoblament perquè aquesta realitat no es veu durant l'estiu o dies festius, ja que els pobles estan plens de gent.

Hi ha qui va aprofitar que tenia una segona residència a un micropoble per passar-hi el confinament. Les mesures eren les mateixes, però en un poble no et sents tan tancat i aïllat. A partir d'aquí la demanda als pobles ha augmentat, però malgrat els dèficits estructurals no sempre s'ha traduït en augment de la població. A Maldà, per exemple, han augmentat l'empadronament de finals de 2019 al de finals de 2020. "Però no hem atès a totes les persones que han demanat habitatge perquè hi havia molta demanda de lloguer i és pràcticament inexistent", lamenta Sebastià Mata, conseller de repoblament al Consell Comarcal de l'Urgell. "L'accés a l'habitatge depèn dels mercats i els mercats aquí no hi tenen interès lucratiu per tant, ha quedat desatès totalment", afegeix.

A conseqüència de la pandèmia a l'Escola El Tallat de Sant Martí de Maldà, aquest curs hi ha hagut un increment de dos o tres alumnes nous. Sembla una xifra baixa, però per una escola rural és molt significativa perquè tenen molts pocs alumnes. Aquestes infants són de ciutat que venen al poble per provar. Que hi hagi escola afavoreix al repoblament i frena el despoblament.

Les mesures per frenar la pandèmia, aplicades pel Govern de la Generalitat, quedaven massa grans per aquests pobles. S'estava aplicant el mateix tant a l'àrea metropolitana com a la resta de territoris de Catalunya. "És veritat que a escala d'organització governamental és difícil dur-ho a terme, no és una tasca fàcil. Però sí que és cert que fruit de l'experiència podem evolucionar i fer que aquestes mesures que en algun moment ens han semblat injustes s'ajustin a la realitat de cada territori", exposa Mata.

3.4.1. Repoblem

La crisi sanitària ha despertat l'interès per anar a viure a un entorn rural. Això també significa una oportunitat per frenar el despoblament i poder reequilibrar el territori. Amb aquest objectiu, l'agost del 2020 va néixer la iniciativa Repoblem impulsada per Ton Lloret. Es tracta d'un compte a les xarxes socials que difon ofertes d'ajuntaments,

empreses i particulars que puguin oferir habitatge, feina o serveis a tothom que s'hi vulgui instal·lar. L'impacte que ha tingut ha fet que molts mitjans de comunicació hi possessin el focus. En molt poc temps ha aconseguit que les idees i els reclams on l'Associació de Micropobles de Catalunya treballa des de fa anys, transcendissin mediàticament.

Aquesta iniciativa també ha fet ressò de la Vall del Corb. “Es va fer una crida a Maldà i a Sant Martí de Maldà on es van rebre desenes de sol·licituds, però el principal problema és que la gent buscava habitatge de lloguer i no n'hi ha”, exposa Ton Lloret, impulsor de Repoblem. “Aquesta gent interessada mai ha viscut a un poble i ho volen provar, per tant d'entrada no volen comprar una casa en una zona que no coneguin”, afegeix. El poc que hi havia a Sant Martí de Maldà ho van poder llogar a gent que estava vinculada al poble.

L'objectiu és poder oferir habitatge a totes les persones interessades a anar a viure al món rural, però els ajuntaments no en tenen per oferir. El principal problema és que no hi ha cases disponibles i sobretot que no hi ha lloguer i és el que busca la gent.

4. REPORTATGE

El despoblament rural: un problema invisible

El despoblament rural: un problema invisible

Els micropobles de la Vall del Corb corren el risc de convertir-se en pobles d'ús exclusiu de segona residència

Des de Valfogona de Riucorb passant per Guimerà, Ciutadilla i Nalec, fins a arribar a Vallbona de les Monges. Què tenen en comú aquestes cinc poblacions? No només estan situades una al costat de l'altra. Són cinc micropobles de la Vall del Corb i fa anys que estan patint un despoblament, com la resta de pobles que integren la vall. Mentre el nombre d'habitants va augmentant a les ciutats, al món rural

disminueixen i aquesta realitat no es veu a l'estiu o als caps de setmana perquè els pobles estan plens. Però, la pandèmia ha despertat l'interès per anar a viure al món rural, on la incidència de la Covid-19 ha estat inferior i el confinament més agradable. Tot i això, les xifres no demostren aquesta realitat i la manca d'habitatge disponible a aquestes petites poblacions es fa evident.

A Nalec hi ha censades 90 persones. Foto: Laia Farré Corbella

En Ramon Corbella Valmaña, de 91 anys, i la Rosa Villaró Torrelles, de 86 anys, és un matrimoni que viu a un micropoble de la Vall del Corb, a Nalec, on hi ha censades 90 persones. La Vall del Corb se situa a la Catalunya rural i engloba una vintena de municipis de les comarques de l'Urgell, la Conca de Barberà i la Segarra. S'anomena així pel riu que la travessa, el Corb. La majoria de la població viu en micropobles, les localitats amb menys de 500 habitants. El Ramon i la Rosa van néixer a Nalec, però l'any 1971 van anar a viure a Barcelona per motius laborals i trobar una vida més còmoda. Quan es van jubilar van tornar al poble. "Vam tornar perquè la terra sempre crida i s'està molt més tranquil que a la ciutat", expressa Ramon Corbella. De fet, han estat les úniques persones de Nalec que han tornat després d'haver marxat.

Al segle XX es va perfeccionar la revolució industrial i va acabar generant els centres de consum. Això, va suposar que la gent dels pobles marxés cap a les ciutats perquè es reclamava mà d'obra. A la Vall del Corb la població

anava creixent, però després de la Guerra Civil va començar a disminuir i la revolució verda va accelerar aquest procés. Ja no es necessitava tanta mà d'obra al camp mentre a les ciutats feia falta personal. "Es va generar la idea de prosperitat a la ciutat i endarreriment al camp", exclama Sebastià Mata, conseller de repoblament al Consell Comarcal de l'Urgell. Moltes d'aquestes persones que van marxar ja no han tornat, han reconstruït un projecte vital a la ciutat i la casa al poble s'ha mantingut com a segona residència. Però el matrimoni Corbella-Villaró sí que va tornar. En aquells anys, era habitual que la gent que marxava dels pobles s'instal·lés a viure en una porteria, així un membre de la família ja tenia feina. La Rosa va ser portera al Carrer Sardenya de Barcelona durant 27 anys. A més a més, en aquells temps trobar feina no era una dificultat. Un dia plegaves d'una feina i l'endemà ja en tenies una altra.

Aquesta davallada de població s'ha anat mantenint al llarg del temps i cada cop són menys les persones que viuen en micropobles de la Vall del Corb.

Aquest petit indret, poblat de viles a tot el llarg del riu, va ser una terra privilegiada, tant per l'abundància d'aigües i la seva orogènia, com per la ramaderia, les terres de conreu o la caça. Però ara, pateix un despoblament, un problema vigent des de fa dècades i que durant els últims anys ha passat a l'opinió pública.

també sigui anomenada “El Nou de Copes”. Puges pel poble i vas travessant tot de carrers estrets, costeruts i amb un encant. Els arcs medievals i els finestrals atreuen el visitant. I a dalt de tot, s'hi troba el castell des d'on s'observa tot el paisatge. Però, què li passa a Guimerà? L'any 1920 comptava amb

Des del castell de Guimerà s'observa el paisatge que ofereix la vall. Foto: Laia Farré Corbella

Guimerà és un dels pobles més atractius i turístics de la vall. Des de baix a la llera del riu s'ofereix una imatge de cases amuntegades les unes damunt de les altres, això fa que la vila

1.425 habitants i el 2020 amb 271 habitants. La població ha anat disminuint de forma considerable. Però no cal anar tants anys enrere. El 2000 tenia un cens de 399 habitants. Això

significa que en només vint anys s'ha perdut gairebé la meitat de la població.

En aquest context, fa un any va néixer l'Associació Viu Guimerà, una associació constituïda per veïns del poble que treballen per impulsar mesures que ajudin a lluitar contra el despoblament. “El que intenta el projecte és que tots posem un petit gra de sorra perquè es vagin construint coses que ajudin a fer el poble un lloc més fàcil de viure-hi”, exposa Albert Riera, president de l'Associació Viu Guimerà. “El principal objectiu és aconseguir 400 habitants d'aquí a deu anys, el 2030. És un increment molt important, però aquest poble havia tingut 1.500 habitants i si t'ho mires en perspectiva, és recuperar la població de fa vint anys”, afegeix Riera. Per poder assolir aquest objectiu és necessari crear un equip multidisciplinari que agrupi totes les sensibilitats del poble. Aquestes són: el sector primari, els negocis locals, la repoblació, les segones residències, la immigració i l'aparador turístic. També cal definir un pla de treball coordinat i alineat amb l'Ajuntament i les associacions i

negocis locals, d'aquesta manera les iniciatives es complementaran les unes a les altres i el conjunt del poble en sortirà beneficiat. “Però Guimerà pateix unes debilitats, les quals són el decreixement i envelliment de la població, els nombrosos immobles en mal estat i els pocs recursos econòmics. A més, també hi ha amenaces i la principal és el despoblament de les zones rurals”, explica Riera. El Mercat Medieval és una de les fortaleses del poble perquè dona a conèixer el territori, però tot i això la pèrdua de població ha afectat de forma negativa a la vila medieval.

Guimerà és un dels pobles de la Vall del Corb que més població ha perdut. Tot i això, la resta de pobles també pateixen aquest problema. A Nalec des de fa uns vuit anys encara ha disminuït més.

“Normalment estàvem sobre els 100 habitants. Actualment estem entre les 75 i 90 persones censades, però que hi visquem som unes 72 aproximadament”, declara Agnès Corbella, alcaldessa de Nalec des de fa dos anys.

***“A mesura que anem creixent
la gent marxa cap a les ciutats
a buscar oportunitats”***

Juntament amb Guimerà s'hi troba Vallfogona de Riucorb, situat a la Conca de Barberà. Aquest també és un dels pobles de la vall que més població ha perdut en els últims anys, així ho demostra el contingut d'un informe del Centre d'Estudis Demogràfics de la UAB anomenat *La sostenibilitat demogràfica de l'Espanya Buida*. Segons l'Institut Nacional d'Estadística, l'any 2005 hi havia 177 habitants, però el 2020 només n'hi havia 77. En només 15 anys s'han perdut 100 habitants. Com pot ser? “Es va arribar a més de 170 empadronats perquè hi havia una residència de gent gran”, explica Carme Valls, secretària de Vallfogona de Riucorb. En aquest cas, el metge va fer empadronar els usuaris al poble per assumptes mèdics i facilitar els tràmits. Però uns anys més tard va haver de tancar. “Això va marcar molt a Vallfogona de Riucorb, perquè la majoria de la població era de la residència”, relata Valls.

Igual que en Ramon Corbella i la Rosa Villaró, de 91 i 86 anys respectivament, la realitat d'aquests pobles és que la major part dels habitants són gent gran. “Tenim una població molt regressiva, molta gent a les franges d'edat mitjanes i altes i pocs infants”, manifesta Riera. Segons l'Observatori del Món Rural l'any 2019 a l'Urgell, els municipis amb la taxa d'envelliment més alta, per sobre del 30%, eren de la Vall del Corb: Nalec (38,7%), Guimerà (37,8%), Vallbona de les Monges (36,3%), Sant Martí de Riucorb (33,3%) i Ciutadilla (32,5%). A Guimerà l'edat és deu anys superior a la mitja de l'Urgell i superior a la majoria de municipis de menys de 500 habitants. L'edat mitjana d'aquesta població és de 53,1 mentre que a l'Urgell és de 43,1, segons l'Idescat. “L'edat mitjana de Nalec és molt alta i tenim una població bastant envellida”, exposa Corbella. “També cal fer èmfasi a què actualment hi ha quatre famílies joves que vivim aquí. Hi ha sis infants menors de deu anys que viuen a Nalec i això, potser feia més de 20 anys que no passava”, afegeix l'alcaldeessa.

A Vallbona de les Monges hi viu l'Oriol Nadal, un jove de 21 anys que està estudiant Educació Primària a la Universitat Rovira i Virgili. Durant la setmana viu a Tarragona, però els caps de setmana i estius els passa a casa seva. "Són les meves arrels", declara Nadal. A Vallbona de les Monges, igual que a la resta pobles hi ha pocs joves. "D'entre 18 i 23 anys devem ser tres o quatre com a molt. Abans érem més, però a mesura que anem creixent la gent marxa cap a les ciutats a buscar oportunitats", afegeix. Ell viu al poble des de tota la vida. De petit va anar a l'Escola El Tallat de Sant Martí de Maldà, una escola rural.

A la Vall del Corb s'hi troben dues Zones Escolars Rurals (ZER): la ZER Riu Corb i la ZER Guicivervi. Cada una engloba uns quants centres escolars i cap té una línia completa. Les escoles són una eina que ajuda a frenar el despoblament. "L'escola rural és el motor del poble. Si funciona, si hi ha un bon equip i activitats el poble no mor mai", comenta Judith Pelegrí, directora de l'Escola El Tallat. Compartir aula amb alumnes de diferents edats és molt enriquidor. A Sant Martí de Maldà, els alumnes d'educació infantil estan en una sola aula i la resta de grups ordenats cíclicament, és a dir, 1r i 2n de Primària són cicle inicial, 3r i 4t de

A Vallbona de les Monges no hi ha escola i s'han de desplaçar. Foto: Laia Farré Corbella

Primària són cicle mitjà i 5è i 6è són cicle superior. Les ràtios són reduïdes i el màxim que tenen per grup actualment són 15 alumnes. Un fet impossible d'imaginar a la ciutat. "És un luxe, però també has de pensar que a dins una aula hi ha diferents nivells i això també és complicat", manifesta Pelegrí. Els petits aprenen dels grans i els grans protegeixen els petits. "No ho canviaria per res. És cert que no tens gaire ambient a la classe, però els pocs que érem estàvem ben avinguts. Ets flexible i t'acostumes", exposa Oriol Nadal. Les activitats estan molt basades en l'entorn. "Partim de les vivències i de la realitat dels pobles per treballar a l'aula i això, fa que els nens tinguin una estima al territori", apunta Pelegrí.

Però no tots els pobles disposen d'escola, com és el cas de Nalec, Vallbona de les Monges i Vallfogona de Riucorb. "Moltes famílies quan van a buscar poblacions, sobretot joves que tenen fills, el primer que miren és que hi hagi escola", declara Agnès Corbella. Això és una de les mancances principals a l'hora d'atreure famílies

joves. Tot i això, hi ha un servei de transport escolar gratuït i els nens i nenes de Nalec i del voltant van a l'escola de Sant Martí de Maldà. "Els alumnes transportats en aquests últims quatre i cinc anys han augmentat. Als pobles està venint gent de fora i això a l'escola rural es nota. Si l'escola funciona, vindrà gent", expressa Pelegrí. En aquest centre escolar tenen una cinquantena d'alumnes, 30 del poble i 20 de fora, aproximadament. "Ara tenim alumnes de Nalec, de Rocafort de Vallbona, del Vilet, de Llorenç de Vallbona i de Rocallaura, a més dels de Sant Martí de Maldà", diu la directora. Que hi hagi alumnes de diferents poblacions fa que els alumnes estableixin uns vincles entre ells perquè tots són de pobles petits.

Triplicar la població en períodes festius

Arriba l'estiu i el Ramon Corbella i la Rosa Villaró des del terrat de casa seva veuen com s'omplen les piscines i la pista poliesportiva. Fet inhabitual durant la resta de l'any. La realitat de tots aquests pobles de la Vall del Corb és

que durant l'any hi viu poca gent, però a l'estiu la població es triplica i fins i tot quadruplica. Es tracta d'una segona residència, la qual molta està associada a una herència familiar. Durant l'any a Nalec el 70% dels habitatges estan buits. "L'any passat vam calcular quanta gent aniria a les piscines de totes les cases que podrien estar-hi vivint durant l'estiu i vam contar 390 persones. Estem parlant que quadruplicuem la població, és molt bèstia", exclama l'alcalde de Nalec. Això també succeeix a Guimerà, on en total hi ha 450 cases i cal recordar que el cens d'aquesta població és de 271 habitants.

A Vallbona de les Monges també hi ha molta segona residència. Segons dades de l'Idescat l'any 2020 tenia 155 habitants. L'Oriol Nadal durant l'any està acostumat a anar en bicicleta i fer esport perquè no hi ha res més. "A l'estiu és molt diferent perquè el nombre es duplica i triplica. És molt millor perquè tens molt més amb qui estar. Dona molta vida al poble", exclama. "També es fan unes jornades culturals on hi ha moltes activitats per nosaltres. Fem concerts, sortides nocturnes, bicicletades, xocolatades... Els joves som pocs i de diversa edat, però els pocs que som estem units", afegeix Nadal. A més a més, també fa de socorrista a Nalec i altres poblacions perquè les piscines és el que manté vius els pobles en aquesta època de l'any.

Durant l'any a Vallbona de Riucorb no hi viu cap jove. Foto: Laia Farré Corbella

***“Anar a Vallfogona suposa
una desconexió total,
llibertat per poder sortir i
tranquil·litat”***

Els vincles familiars amb el poble són el principal motiu de la segona residència. La Sònia Martí és una noia de 22 anys que viu a Tàrrega, però es considera com si fos de Vallfogona de Riucorb. El seu avi és del poble i els seus pares s’hi van criar. Ella també ha fet vida al poble, però no hi ha viscut durant tot l’any. Acostuma a anar-hi els caps de setmana i sobretot a l’estiu. “Anar a Vallfogona suposa una desconexió total, llibertat per poder sortir i tranquil·litat”, descriu Martí. Al poble hi té una colla d’amics, però cap d’ells hi viu. Tots hi tenen la segona residència. “Quan ens reunim tots som 38 persones, però de normal som uns 20-25”, afegeix. A l’hivern no hi ha gaires coses a fer, però a l’estiu no s’avorreixen i sempre troben un moment per estar tots junts i fer activitats, ja sigui anar a la piscina, fer excursions, jugar a jocs de taula o anar de festa. Amb ells ha creat un vincle

especial perquè els coneix de tota la vida i només els veu uns dies a l’any. Actualment, està veient com els seus amics es van fent grans, troben feina i a poc a poc van venint menys al poble. “Ara que som més grans, la gent està molt més pel seu i només venen els caps de setmana i 15 dies per desconnectar”, relata Martí.

Durant els mesos d’estiu i els caps de setmana els pobles estan plens, hi ha vida i no s’aprecia aquest despoblament. Però després la població disminueix. També hi ha qui està empadronat, però no hi viu. Per tant, encara hi viu menys gent de la que consta al cens. “Tenim gent censada que està vivint a Tàrrega, però que s’estima el poble”, exposa Corbella. “El nostre repte és intentar passar de les 100 persones perquè actualment a l’ajuntament només som tres regidors i només que passéssim de 100 ja en seríem cinc. És molt important, com més gent hi hagi al capdavant més enriquit seria un ajuntament i per tant, es podrien fer moltes més coses”, afegeix l’alcaldessa de Nalec.

Mentre la gent decideix marxar dels pobles a la recerca d'oportunitats també hi ha qui deixa enrere la ciutat per canviar la seva vida i obrir un negoci. Aquest és el cas de l'Elisabeth Gené, propietària del restaurant L'Avi Siscu de Ciutadilla, una població amb un cens de 208 habitants l'any 2020, segons dades de l'Idescat. Fa 12 anys ella i el seu marit van marxar de Terrassa per anar-se'n a aquesta petita població i obrir un restaurant. "La gent deia que no duràiem, que estàvem bojos", exclama Gené. Ella treballava en una multinacional de cotxes, però la idea inicial era mantenir les dues feines. Tot i que no va ser així. "Va coincidir que a la feina on estava sobrava gent i vam dir que era el moment. El projecte estava en marxa. Es van alinear els planetes", explica.

Pujant pel carrer principal del poble i a tocar del Castell de Ciutadilla s'hi troba la casa de l'Elisabeth, on als baixos hi ha L'Avi Siscu. És un local petit, acollidor i amb encant. Les parets són de pedra i això és el que fa atractiu el restaurant. Però com arribes des de Terrassa fins a Ciutadilla? "Jo no

*L'Avi Siscu és un local petit i acollidor.
Foto: Laia Farré Corbella*

coneixia el poble. Primer va venir el meu home i va dir que s'hi estava molt bé. Arran d'això va llogar una casa i al cap de poc vaig venir", manifesta Gené. Van tenir molt clar que s'havia de fer realitat el seu projecte perquè als voltants no hi ha res. No tots els pobles tenen un bar o un restaurant. "Vam començar a obrir els caps de setmana i de mica en mica. Molts dies no venia ningú perquè els inicis són molt durs. La gent deia que tancaríem en tres mesos", afegeix. Però no ha sigut així. Els anys han anat passant i ara ja en fa

12 que estan a Ciutadilla. A l'estiu és quan tenen més clients perquè el poble i els del voltant s'omplen. "Nosaltres només obrim els caps de setmana, però a l'estiu obrim entre setmana i fem menú diari", relata Elisabeth Gené. Això succeeix perquè la gent va a les segones residències.

El Ramon i la Rosa han sigut testimonis d'aquest èxode de població. "El poble ha anat perdent. A partir dels anys 60 va marxar molta gent i van quedar 30 cases", explica Villaró. Va ser en

*A l'any 1960 molta gent va marxar de Nalec.
Foto: Laia Farré Corbella*

aquells anys que el matrimoni també va decidir marxar cap a Barcelona. Però després, quan van tornar ja no van veure marxar ningú. Durant els anys també ha anat apareixent gent a les poblacions, però la majoria de segona residència. Nalec n'és un exemple. "Ha vingut gent perquè coneixien uns amics que hi estaven instal·lats o han vingut a veure el poble i els hi ha agradat. Però la majoria de segones residències són gairebé de gent que porta tota la vida venint", exposa Agnès Corbella. Que els pobles s'omplin durant els períodes festius i d'estiu és una realitat. El Ramon està acostumat a sortir a caminar durant l'any i no trobar-se amb gairebé ningú, en canvi a l'estiu els carrers s'omplen i l'ambient és molt agradable.

Als anys 60-70 a Nalec hi havia un alcalde, Josep Mulet. Aquest va comprar totes les cases que estaven buides i les va reformar. El Dani Sánchez i la seva família van ser els primers forasters que van comprar una casa a algú del poble. En aquells anys Nalec estava buit perquè la gent havia marxat a les ciutats. Ells van arribar just

quan el Ramon i la Rosa marxaven cap a Barcelona. “Vinc a Nalec d’ençà que tenia tres anys, ja fa 51 anys”, exclama Sánchez. Els seus pares van arribar-hi a través del “mallorquí”, un mariner que hi tenia una casa. L’àvia del Dani i la dona del mariner eren íntimes amigues i sempre voltaven per Nalec. Arran d’això, el pare i la tieta de Sánchez van decidir comprar-se dues cases. “Vam venir l’any 1970, però fins a l’estiu del 1971 no vam poder estar-hi perquè s’havien de fer obres”, relata Sánchez. Ell vivia amb els seus pares, només venien durant l’estiu i els caps de setmana, era una segona residència. Però l’any 2000 el Dani va decidir comprar-se una casa, que resulta que abans era el corral dels béns del poble. El 2007 la va reformar i la va adequar per poder-hi fer vida. “És una casa que està condicionada, té tancaments, calefacció a tots els indrets i sistemes tècnics. Ja vaig pensar per viure-hi”, afegeix. Tot i tenir la casa adequada l’ha anat utilitzant com a segona residència, però amb la idea de poder-s’hi instal·lar durant els anys. Les circumstàncies actuals l’han portat a

poder estar-hi vivint a causa de la pandèmia.

Pèrdua de població, accentuació de les mancances

Però perquè la gent no s’instal·la a viure-hi durant tot l’any? Queda clar que no tothom vol viure en un entorn rural i les mancances que presenten els pobles són evidents. “Anys enrere hi havia tres bars, dues botigues, dos forners, barber i escola. Ara no hi ha quasi res”, explica Rosa Villaró. “Ara ens han de portar el pa”, diu Ramon Corbella. La gent als pobles té unes necessitats i a vegades no poden ser ateses. “Als pobles s’ha d’entendre que la botiga és un servei bàsic, que un bar és un servei bàsic i no és un negoci, sinó que està associat a la socialització”, exposa Sebastià Mata. Però, no tots els pobles tenen botiga, com és el cas de Vallbona de les Monges. “Estem 20 minuts per arribar al supermercat perquè no tenim botiga”, comenta Nadal. Tanmateix, la gent que viu a aquestes poblacions ja està molt acostumada a agafar el cotxe i desplaçar-se cap a Tàrraga. Forma part

del seu dia a dia. A Nalec, Ciutadilla i Guimerà sí que hi ha botiga, que permet fer la compra del dia a dia i subsistir. És un servei essencial i més tenint en compte que la major part de la població són persones grans.

Guimerà és un dels pobles que disposa de més serveis. “Hi ha dos forns, una botiga, una carnisseria, tres bars/restaurants i una escola. Uns dies a la setmana ens porten els medicaments de la farmàcia de Verdú. I en els últims anys s’han establert aquí dos artesans”, exposa Albert Riera. Però, tot i això el poble ha anat perdent habitants. La mancança més important que hi ha és internet perquè no hi ha xarxa de fibra òptica. “La cobertura és bona, però l’amplada de banda reduïda. Per ús personal vas fent, però per ús professional m’agradaria que el poble pogués estar habilitat”, dicta Riera. La fibra òptica s’ha convertit en un servei bàsic, com l’aigua o la llum. Establir-ne als pobles és fer un pas endavant i la pandèmia ho ha accelerat. A Nalec ja hi ha arribat, a Ciutadilla i a Vallbona de les Monges l’estan posant i a Guimerà hi estan treballant per portar-la.

“No totes tenim perquè voler viure a un centre de consum o una ciutat. Hi ha gent que li pot agradar aquest aïllament sempre que no produeixi inseguretat”

Un altre aspecte molt important són les vies de transport i comunicació dels pobles. El Ramon Corbella i la Rosa Villaró mai han agafat l'autocar que passa per Nalec, perquè la parada està a més d'un quilòmetre del poble. Això les persones grans no s’ho poden permetre, necessiten accessibilitat i facilitats. “No podem disposar d’un autocar que passi per allà un cop al dia i hagi d’anar a mercat a les 08:00 h i no tornar fins a les 17:00 h. És inviable, el servei no existeix. Has de disposar de cotxe propi i això, és una dificultat per la població més gran o jove”, lamenta Agnès Corbella. Des de l’ajuntament es demana transport a Tàrrrega, sobretot els dilluns de mercat o entre setmana i també a Lleida per temes sanitaris. Pel que fa a les

carreteres, els pobles estan ben comunicats. Des de Tàrrrega passant per la C-14, direcció Montblanc i a deu minuts s'hi troba Nalec, Ciutadilla i Guimerà. Accedir-hi no és una dificultat. Tot i que a vegades és massa estreta la carretera que et porta fins al poble, com a Nalec. Però ara han rebut una subvenció de la Diputació de Lleida i la podran ampliar. D'altra Banda, un problema que presenta Guimerà són els carrers. "Costa molt accedir al centre amb cotxe. A la gent gran li costa molt moure's i no és gens pràctic viure. Tot són pujades i baixades i carrers que a vegades no són del tot plans amb pedres", explica Riera. Els carrers costeruts és la principal característica d'aquest poble, visualment és atractiu, però alhora suposa un gran problema d'accessibilitat.

Pels joves viure en un poble pot suposar unes dificultats. "Aquí ho tens tot més lluny. Si vols comprar, anar al metge o tens algun problema has d'anar a Tàrrrega o Bellpuig. Però estàs molt més tranquil i no et fa falta res més tampoc", comenta Nadal. De fet, ell no sap on viurà en un futur, però té clar que

*Costa accedir al centre de Guimerà amb cotxe.
Foto: Laia Farré Corbella*

no tindria cap problema en continuar vivint a Vallbona de les Monges. El principal problema és la falta d'oportunitats, sobretots laborals. En el cas de l'Oriol, ell ho té més fàcil perquè està acabant d'estudiar magisteri i d'escoles n'hi ha a tot arreu. En canvi, la Sònia Martí alguna vegada s'ha plantejat viure a Vallfogona de Riucorb, però després s'ho repensa per la falta d'oportunitats, ja que ha estudiat fotografia. "Potser sí que més cap al futur, quan sigui més gran", diu Martí.

De feina n'hi ha poca i als pobles està molt present la pagesia i la figura del pagès. Tot i que és limitada i ha anat perdent pes durant els anys.

Encara que els pobles puguin presentar aquestes dificultats tot és qüestió d'adaptar-se. La gent que hi viu ja ho té molt assumit, el problema és per la gent nova que vulgui viure-hi. “No totes tenim perquè voler viure a un centre de consum o una ciutat. Hi ha gent que li pot agradar aquest aïllament sempre que no produeixi inseguretat”, exposa Mata. “Si sents que tens recursos en aquell espai per dur a terme el teu projecte de vida sense sentir inseguretat, és possible que puguis anar-hi a viure”, afegeix en conseller de repoblament al Consell Comarcal de l'Urgell.

La pandèmia: una oportunitat per repoblar?

Viure en un micropoble no només són inconvenients, també hi ha molts avantatges. I aquests s'han vist reflectits en temps de pandèmia. Durant la crisi sanitària de la Covid-19 s'ha

despertat l'interès per anar a viure al món rural. La incidència ha sigut molt menor que a les ciutats i el confinament més agradable. Pels camins de Nalec, en Ramon Corbella escoltava els cants dels ocells mentre caminava i observava un paisatge de camps verds. “Un avantatge és que som poca gent i als pobles tot és camp. Pots sortir a caminar i no passa res”, relata Corbella. Això és el que feia la gent durant el confinament. “Se'ns deia que sortíssim una mica a passejar perquè no era cap gran il·legalitat i molta gent ho fèiem, però molt conscients i amb les mesures correctes”, exposa Oriol Nadal. A més, l'agricultura també ajudava que les persones sortissin de casa a realitzar les tasques convenients. “Això genera una enveja a la gent de la ciutat que no va poder sortir, però la realitat a Vallbona de les Monges i a molts pobles del voltant era aquesta”, afegeix Nadal.

L'inici de la pandèmia va ser un maldecap. Ningú sabia que fer, era una situació totalment nova. La informació molts cops arribava tard i gestionar-ho no era fàcil. “Teníem la sensació que a

l'hora de fer les mesures s'estava fent una mitja, i resulta que a l'àrea metropolitana li quedaven petites i a nosaltres massa grans" comenta Mata. La veritat és que no es va tenir en compte la realitat de cada territori. "Tots acceptàvem les restriccions des d'un principi, però quan ja portàvem un mes tancats sabíem que a Nalec no tenien cap mena de sentit. Podia sortir al carrer i no trobar-me amb ningú o bé, mantenir la distància. Tens 900 hectàrees per 70 persones i m'estàs dient que no em puc desplaçar als camins", lamenta Agnès Corbella. La botiga era un dels llocs on més gent es

podia acumular i era on calia vigilar que es complissin les mesures de seguretat. Des de la Diputació de Lleida i el Consell Comarcal de l'Urgell també es van repartir mascaretes perquè en aquells moments no n'hi havia.

Anar al bar a jugar a cartes o veure el futbol els dissabtes a la nit és una de les poques coses que podia fer la gent gran als pobles. Però això amb la crisi sanitària es va acabar. La Rosa Villaró els diumenges anava al Cafè, el local social de Nalec, a jugar a cartes amb les altres dones, on a vegades s'enfadava perquè perdia. "És l'únic lloc

Als pobles la gent sortia a passejar durant el confinament. Ciutadilla. Foto: Laia Farré Corbella

que hi ha al poble”, manifesta. També troba a faltar els sopars que organitzava el jovent perquè és quan s’ajuntava tota la gent del poble. En canvi, el Ramon està més preocupat perquè no pot anar a veure el Barça, ell és un culer de tota la vida. “A mi em fa patir molt la salut mental de les persones. A Nalec tenim poques coses, però una era el local social i el vam haver de tancar. Ara tinc la gent gran del poble trista”, expressa l’alcaldessa. També es van haver de suspendre classes de ioga i tallers, però ara que la majoria ja estan vacunats s’està arrencant de nou aquestes activitats. “La gent també té por, la pandèmia ens ha portat a la tristor i mentalment la gent en sortirà molt perjudicada”, lamenta Corbella.

Després del confinament domiciliari es van anar establint diferents confinaments, com el comarcal o el municipal, que no tenien gaire sentit en aquestes poblacions. La gent de Barcelona es podia moure per tota la ciutat, mentre que aquí et quedaves en un espai molt reduït i amb pocs serveis a l’abast. La restauració va ser un dels

sectors més afectats. La pandèmia ha suposat una ruïna pel restaurant L’Avi Siscu de Ciutadilla. “Nosaltres anàvem com una bala perquè treballàvem molt i el restaurant estava ple i tancar és parar màquines”, explica Gené. Van tancar d’ençà que es va anunciar. “Després hi havia els confinaments perimetrals i aquests no ajudaven. El comarcal ens servia poc, però el municipal ja ens va matar i hem estat més temps sense obrir”, afegeix. Van passar de tenir ple tots els caps de setmana a no tenir res. A més, els seus clients són de poblacions de fora, del mateix poble no hi va gairebé ningú. “Les restriccions a la restauració no tenien sentit. A restaurants com el Centro, de Maldà; L’Avi Siscu, de Ciutadilla i el Sant Jordi, de Guimerà és matar-los perquè no hi ha població i gent que hi vagi”, exposa Agnès Corbella.

Però la pandèmia també ha portat coses positives. “Vaig donar-li molta més importància a viure aquí, ja que obres la finestra o vas al terrat i tens un espectacle natural. Em va ajudar a valorar el que la societat havia deixat de

valorar que és la tranquil·litat, la calma, l'espai i la natura", relata Nadal. Aquests aspectes són els que ara molta gent busca i és per això que ha crescut l'interès per anar-hi a viure. Hi ha persones que van anar als pobles a passar el confinament o bé, qui ara està interessant a viure-hi durant l'any. "Al març-abril hi va haver gent que van venir aquí a teletreballar", explica Albert Riera, de Guimerà. "Hem aconseguit que una part de població ens vingui aquí, que hi hagi gent interessada. Ens ha beneficiat a les poblacions que la gent que té casa estigui interessada a venir a viure-hi tot l'any i engegar projectes", diu il·lusionada l'alcaldeessa de Nalec.

Aquest és el cas del Dani Sánchez. Ell i la seva parella, la Pilar, vivien a Cubelles en un pis. A més, treballava des de casa. La decisió de marxar no els hi va costar gaire de prendre, van agafar l'imprescindible i van anar cap a Nalec. "En una situació on havíem d'estar confinats en un pis vam dir d'anar cap allà, perquè tindríem la casa més gran, terrassa i podríem sortir al carrer. A més, jo estic empadronat a

Nalec des de l'any 1993", explica Sánchez. Per ells dos la pandèmia ha sigut un dels millors moments de la vida. "Molt tranquil, senties que hi havia pandèmia per la televisió, però realment la sensació no l'hem viscuda. No crec que hagi sigut una situació tan angoixant com molta gent explica o familiars i amics han viscut", afegeix. En un pis la situació és molt diferent. El que va ser dur per ells va ser passar els aniversaris sense poder compartir-ho amb la família. Però a partir de la pandèmia s'han instal·lat a Nalec, de fet ja fa més d'un any que hi són. "La vida la tenim muntada aquí i estem molt més còmodes", diu Sánchez. Un avantatge és que es poden moure i anar a l'altre pis, el de Cubelles. La intenció que tenen és d'anar-se movent, uns mesos a un lloc i la resta de l'any a un altre. El teletreball els hi ha facilitat prendre aquesta decisió.

Viure a Nalec és canviar el xip, sobretot per una persona que ha estat vivint 50 anys a Barcelona. El Dani és una persona molt enèrgica i viure a la ciutat el revoluciona. "Venir a Nalec em dona aquesta tranquil·litat, pau i em baixa les

revolucions. A més, et despertes amb els ocells o les campanes en comptes de cotxes, crits o sorolls. Vulguis o no en pobles petits i amb poblacions petites al costat com és Tàrrega, no et queda altra que baixar el ritme”, exposa Sánchez. Es defineix com una persona molt urbanita i cada setmana anava al teatre, cine o algun concert. La cultura és el que més troba a faltar de la ciutat, però considera que no és res greu. “És assumible que quan estàs aquí tens moltes limitacions. En comptes d’anar cada setmana al teatre el que faré ara és seleccionar i prioritzar”, afegeix Sánchez. Però si fos pel Dani ell sí que es quedaria a viure a Nalec per sempre, tanmateix la decisió no només depèn d’ell. “Si visqués sol no tindria cap dubte de viure aquí perquè em vaig construir la casa amb la idea de viure-hi”, declara Sánchez.

“Hem sigut l’enveja davant d’aquesta pandèmia i per tant, crec que podríem agafar aquesta embranzida, però necessitem ajuda de les administracions”

El matrimoni Corbella-Villaró ha anat veient com en temps de pandèmia ha vingut gent a viure a la segona residència, però ningú nou s’ha comprat una casa. Per tant, com és possible que creixi l’interès per viure al món rural si després no hi va gent nova? “Hem vist que hi ha hagut un augment de la demanda, però no sempre s’ha traduït en augment de la població”, explica Mata. En aquests micropobles de la Vall del Corb hi ha uns dèficits estructurals que són la manca d’habitatge disponible. A més, el lloguer és pràcticament inexistent. Les poques cases que hi puguin haver són de compra i sovint s’han de reformar. “La venda està molt bé, però nosaltres el que necessitem són famílies noves que ens arribin aquí. Quan tu fas el pas de passar de la vida urbana a un poble, és molt complicat que algú et compri un habitatge sense saber si li agrada o no la població. Llavors el que necessitem és lloguer”, apunta Agnès Corbella. A Guimerà hi ha unes vuit o deu cases en venda i de lloguer cap. Des de l’Associació Viu Guimerà hi estan treballant. “Hem fet un inventari de tots els immobles i ara contactarem amb els

propietaris per intentar que les posin en lloguer. Una altra cosa a fer, és veure de quina manera es poden recuperar les cases que estan en desús”, explica el president. A vegades les cases són una herència d’algú que no viu al poble i no n’acaben fent res. “Cal posar-ho a disposició del poble. Segurament és un *win-win-win* per una persona que pot trobar habitatge, per la persona que no l’utilitza i després pel poble”, afegeix Riera.

Trobar una casa disponible per poder-la llogar és complicat perquè el propietari el que vol és vendre. Però això dificulta que una persona s’hi instal·li a viure. Al Balneari de Vallfogona de Riucorb, una urbanització de Vallfogona de Riucorb s’hi troben les Cases Balneari, que són propietat de la Marta Vendrell i la seva família. En total disposen de cinc cases on hi ha 21 departaments. “El que fem és llogar les cases, ja sigui per temporada, per setmanes, caps de setmana o dies. Normalment ho fem durant l’època d’estiu, més o menys des de setmana santa fins a la castanyada”, explica Vendrell. Això és

Les Cases Balneari estan situades al costat del riu Corb. Foto: Laia Farré Corbella

una gran oportunitat per totes aquelles persones que busquen una casa de lloguer i no la troben. La situació actual també fa que la gent no tingui els mitjans necessaris per poder adquirir una propietat. “Prefereixen gastar tot el que guanyen en una setmana, en comptes de fer una inversió. A més, les cases d’avui en dia als pobles són antigues, la gent no hi està acostumada i no veuen l’oportunitat de comprar perquè s’ha de fer una inversió”, afegeix Vendrell.

Rodejats de naturalesa, enmig del bosc i a tocar del riu Corb és on es troben les cases del Balneari. Habitualment la gent acostuma a estar-s'hi 15 dies, però també hi ha qui ho lloga durant tota la temporada perquè és una oportunitat per aquells que volen desconnectar i relaxar-se. La majoria de clients acostumen a repetir i són de Barcelona perquè busquen sortir de la ciutat, però també n'hi ha de Tarragona i de Lleida. “Arribes, deixes el mòbil, el rellotge i desconnectes totalment. La gent últimament busca això”, relata Vendrell.

La pandèmia, però també els hi ha afectat. Quan va començar la crisi sanitària els va enganxar la Setmana Santa que és just quan obren. “La gent no va començar a poder venir fins al juny, que va ser quan van aixecar les restriccions. Aquests mesos que vam estar tancats ens vam trobar amb problemes d'humitats i que les cases no havien estat ben ventilades”, explica Marta Vendrell. A més, a l'estiu els clients no van deixar de venir, però reduïen l'estada. De passar a estar-s'hi un mes a només dues setmanes. Però

Balneari de Vallfogona de Riucorb. Foto: Laia Farré Corbella

la Setmana Santa d'enguany ho van tenir ple. "Gent que en aquesta època no ens llogava aquest any sí. Molts deien que abans d'anar-se'n per la resta d'Espanya o a un hotel preferien tenir el seu apartament amb les seves coses i no tenir interacció. La gent venia amb moltes ganes", afegeix Vendrell. Passar d'estar en una ciutat a poder gaudir de la naturalesa i disposar d'un jardí és molt atractiu.

"Tots a la ciutat no hi cabem.

El territori s'ha de cuidar i el cuidem des de les poblacions petites. És una de les coses més enriquidores que tenim"

La inexistència d'habitatge disponible és una gran problemàtica perquè es vol gent nova als pobles per evitar aquest despoblament, però no es pot. "La pandèmia ha accelerat la realitat, ja fa temps que des d'aquestes poblacions vèiem que ens estava marxant la població. Hem sigut l'enveja davant d'aquesta pandèmia i per tant, crec que podríem agafar aquesta embranzida,

però necessitem ajuda de les administracions", explica Corbella. Diuen que després d'un fet negatiu sempre ve alguna cosa positiva. I això és el que podria passar a aquestes petites poblacions. Però el problema de l'habitatge ho dificulta. És obvi que fan falta recursos perquè els dels ajuntaments són limitats. "L'accés a l'habitatge depèn dels mercats i aquí no hi tenen interès lucratiu", exclama Mata. A l'Ajuntament de Nalec tenen un projecte molt gran i complicat, que és Cal Miró. "La nostra finalitat és intentar fer habitatges i després fer lloguers a preu social, però això tardarà el que tardarà. Estem en una fase molt inicial i necessitem molt finançament, però no podem abocar tots els diners perquè hi ha altres problemàtiques i necessitats que s'han d'anar resolent", diu Corbella.

A la Rosa Villaró i al Ramon Corbella els hi agradaria veure com augmenta la població. Ells han sigut testimonis d'aquest èxode i a poc a poc, s'han anat quedant sols al poble. Si marxa més gent es podrien perdre els pocs serveis que tenen, com és el consultori mèdic. "Moltes poblacions de la Segarra l'han

*La inexistència d'habitatge disponible dificulta que noves famílies puguin instal·lar-se als pobles. Guimerà.
Foto: Laia Farré Corbella*

perdut i s'han de desplaçar. A Nalec vam lluitar perquè no ens el traguessin i tenim metge. És un dels serveis que també són essencials en aquest poble”, relata l'alcalde. En temps de pandèmia és quan més importància s'ha donat al consultori mèdic. I algunes d'aquestes petites poblacions de moment, encara en disposen. El metge només ve un o dos dies a la setmana, però això fa que la població gran no s'hagi de desplaçar. Arran de la pandèmia el metge ha deixat d'anar a

alguns pobles de la Conca de Barberà. “Ara la gent de Valfogona de Riucorb s'ha de desplaçar fins a Santa Coloma de Queralt perquè puguin ser atesos”, explica Carme Valls. Per mantenir aquests serveis i en general, vida al poble, és necessari que vagi a viure gent nova a la Vall del Corb. Però per fer-ho possible, cal que les grans administracions també ofereixin ajuda i recursos. “Tots a la ciutat no hi cabem. El territori s'ha de cuidar i el cuidem des de les poblacions petites. És una de les

coses més enriquidores que tenim”,
afegeix Corbella.

És difícil d'imaginar la Vall del Corb sense gent. Les persones són vida, i sense elles no hi ha res. Teixir vincles i sentir-se com una família és l'essència dels pobles. “Si passa alguna cosa a algú, tothom corre i t'ajuda”, diu Villaró. “Aquí pots tenir la porta oberta, és tot molt familiar i tothom es coneix. Això és molt bo i sobretot pels nens”, exposa Gené. De fet, un dels grans avantatges

és la llibertat que arriben a tenir els nens i nenes, perquè tot és molt tranquil, poden sortir al carrer i no hi ha tantes preocupacions. L'ambient del poble ajuda a crear aquests vincles entre els habitants. “Pots participar molt més directament amb les tasques del poble i això ja fa que socialitzis una mica més”, relata Nadal. Implicar-te és molt enriquidor personalment i per al poble. Entre tots es fica un granet de sorra per aconseguir una vida millor. “El rellotge s'atura als micropobles, vivim

La Vall del Corb. Foto: Laia Farré Corbella

d'una altra manera i hi ha una solidaritat. La majoria ens parlem i ens portem bé”, exposa Agnès Corbella. Però perquè això continuï sent així, cal que entre tots s'eviti el despoblament. Per això, és necessari que canviïn actituds, començant per aquells que s'estimen el poble, però que només hi van en dies festius i acabant per les administracions, de les quals fa falta que estableixin un pla de repoblament i no tinguin una mirada únicament per les ciutats.

5. BIBLIOGRAFIA

Ajuntament de Conesa. *Història*. Recuperat de

<http://www.conesa.cat/municipi/historia>

Ajuntament de Forès. *Situació geogràfica*. Recuperat de

<http://www.fores.cat/municipi/situacio-geografica>

Ajuntament de Llorac. *Situació i presentació*. Recuperat de

<http://www.llerac.cat/municipi/situacio-i-presentacio>

Ajuntament de Passanant i Belltall. *Municipi*. Recuperat de

<http://www.passanantibelltall.cat/municipi>

Ajuntament de Passanant i Belltall. *Nuclis de població*. Recuperat de

<http://www.passanantibelltall.cat/nuclis-de-poblacio>

Ajuntament de Santa Coloma de Queralt. *Els nuclis de població*. Recuperat de

<http://scq.cat/municipi/els-nuclis-de-poblacio>

Ajuntament de Sant Martí de Maldà. *Sant Martí de Maldà*. Recuperat de

<http://www.santmartiriucorb.cat/nuclis/san-martin-de-malda>

Ajuntament de Savallà del Comtat. *Situació i presentació*. Recuperat de

<http://www.savalla.altanet.org/municipi/situacio-i-presentacio>

Ajuntament de Senan. *Municipi*. Recuperat de <http://www.senan.cat/municipi>

Ajuntament de Vallbona de les Monges. *Història i patrimoni*. Recuperat de

<http://www.vallbonadelesmonges.cat/el-municipi/historia-i-patrimoni>

Ajuntament de Vallfogona de Riucorb. *Situació i presentació*. Recuperat de <http://www.vallfogonaderiucorb.cat/municipi/situacio-i-presentacio>

Associació de Micropobles de Catalunya. *Avantprojecte de llei de l'Estatut dels Micropobles*. Recuperat de <https://www.micropobles.cat/images/pdf/Estatut-web.pdf>

Associació de Micropobles de Catalunya. *Objectius*. Recuperat de <https://www.micropobles.cat/associacio/2610/objectius>

Associació Leader de Ponent. (2017). *Marc Estratègic i Pla d'Acció per al Desenvolupament Agroalimentari + Turístic de la Vall del Corb*. Esborrany 5.

Bellmunt, J. (2009). *Viles, pobles, ciutats i llogarrets de les terres de Lleida. 1r Volum (de la A a la E)*. Lleida: Arts Gràfiques Dalmau.

Bellmunt, J. (2009). *Viles, pobles, ciutats i llogarrets de les terres de Lleida. 2n Volum (de la E a la P)*. Lleida: Arts Gràfiques Dalmau.

Bellmunt, J. (2009). *Viles, pobles, ciutats i llogarrets de les terres de Lleida. 3r Volum (de la P a la Z)*. Lleida: Arts Gràfiques Dalmau.

Biarnés, A. (2020). Micropobles. *Regió 7*. Recuperat de <https://www.regio7.cat/opinio/2020/02/29/micropobles/600227.html>

Boleda, R., Duch, J., Gelabert, D., Piquer, J.J., Vallverdú, J. (1986). *La Vall del Corb*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.

Foix, L. (2013). *La marinada sempre arriba*. (5a edició). Barcelona: Columna.

Generalitat de Catalunya. (2019). *Distribució dels micropobles*. Recuperat de https://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/observatori_territori/interdisciplinar/demografia/micropobles/

Generalitat de Catalunya. (2020). *Les projeccions de l'Idescat preveuen augments de població a 6 de cada 10 municipis, a l'horitzó del 2033*. Recuperat de <https://govern.cat/govern/docs/2020/02/17/10/27/afd18cdf-1dd9-414a-8f1a-5e31b838fb26.pdf>

Marbà, J.R. *La vall poble a poble*. Recuperat de <https://www.guimera.info/la-vall/>

Observatori del Paisatge. (2008) *Catàleg de paisatge de Terres de Lleida. Unitat de paisatge 9: Garrigues Baixes i vall del Corb*. Recuperat de http://catpaisatge.net/fitxers/catalegs/TLL/Memoria2/Unitats/M2_U9.pdf

Turisme Conca de Barberà. *La Conca de Barberà*. Recuperat de <http://www.concadebarbera.info/la-conca-de-barbera>

ZER Guicivervi. *Organització de ZER*. Recuperat de https://agora.xtec.cat/zerguicivervi/zer/organitzacio_de_zer/

ZER Riu Corb. *Qui som*. Recuperat de <https://agora.xtec.cat/zerruicorb/zer/qui-som/>

6. ANNEXOS

Entrevista Ramon Corbella i Rosa Villaró

Presentació.

Ramon: Em dic Ramon Corbella Valmaña, vaig néixer a Nalec l'any 1929, tinc 91 anys i al setembre en faré 92. Feia de pagès.

Rosa: Em dic Rosa Villaró Torrelles, vaig néixer a Nalec al 5 de maig del 1935, faré 86 anys. Vaig anar a col·legi al poble fins als 13 anys, llavors vaig plegar perquè no hi havia mestra i em van fer anar a guanyar-me les garrofes al camp. Quan vaig ser més gran feina de casa i anar al camp quan convenia a collir olives, ametlles, a veremar i a segar. Després ens vam casar, vam tenir una filla i quan va tenir 11 anys vam marxar a viure a Barcelona perquè no estava bé, vaig tenir la ciàtica i no podia anar al camp i em feia molt mal l'esquena. Vam anar a viure a una porteria on vam estar 27 anys i al jubilar-nos vam tornar al poble de Nalec. Tenia 36 anys quan vam marxar a Barcelona.

Per què vau tornar a Nalec?

Rosa: Perquè ens vam jubilar. Som els únics del poble que vam marxar i que hem tornat quan ens hem jubilat.

Ramon: Vam tornar perquè la terra sempre crida i s'està molt més tranquil a un poble que a una ciutat.

Durant al llarg dels anys heu vist com anava marxant la gent del poble?

Rosa: El poble ha anat perdent. A partir del 60 ja va marxar molta gent i al poble van quedar 30 cases. Quan vam marxar és quan va anar marxant la gent cap a la ciutat.

Ramon: Quan vam tornar ja no vam veure com marxava ningú perquè la gent ja havia marxat.

Ha vingut gent de fora a viure al poble?

Rosa: Sí. Al poble van quedar les cases desamparades i ara la gent de fora les ha comprat. Hi ha molta segona residència. Durant l'any que visquem aquí som 25 o 30 cases només. A l'estiu la població es triplica i la població arriba a 250-300 persones.

Què recordeu d'anys enrere? Quanta població hi havia?

Rosa: Anys enrere era un poble molt divertit per la joventut. Això abans de marxar, quan érem joves, fa 60 i pico d'anys.

Hi havia tres bars, dues botigues, dos forners, hi havia barber, escola i ara no hi ha quasi res.

Ramon: Ara ens han de portar el pa.

Rosa: En aquells anys 300 o 350 persones hi érem, totes les cases estaven plenes.

Quines mancances té Nalec?

Rosa: Avui a Nalec hi falta transport, forn de pa que ens el porten, però no n'hi ha al poble.

Ramon: Falta un autocar que passi pel poble perquè el que passa està a més d'un quilòmetre del poble i la gent gran no el pot agafar. Passa dues vegades al dia. Només pots anar a Tàrrega i a Lleida.

Rosa: Per carretera estem ben comunicats i el poble està molt ben arreglat. Si tens cotxe pots anar a tot arreu, és qüestió d'adaptar-se. La gent gran fa de pagesos, però els que són més joves s'han anat buscant la vida i marxen fora a treballar.

La pagesia ha anat disminuint?

Ramon: Els pagesos han marxat, però els que queden porten tota la terra. Abans les cases tenien poca terra i ara quatre ho agafen tot. Perquè abans no hi havia la maquinària que hi ha ara. Tothom tenia hort i ara no. Abans la gent era jove i ara és un dels pobles que té la població més envellida.

Quins són els avantatges de viure en un poble?

Rosa: La tranquil·litat, la convivència amb la gent perquè amb tothom et parles. Hi ha un paisatge molt maco. No hi ha contaminació. A Barcelona hi ha molt soroll i aquí estàs molt tranquil i a la nit pots dormir.

Ramon: Aquí al poble et coneixes, et saludes en canvi a Barcelona, ningú et diu res. Com que som pocs i tots ens coneixem si passa alguna cosa tothom corre.

Quina és la relació amb la gent del poble i dels pobles del voltant?

Rosa: És bona, que si passa alguna cosa a algú tothom corre i t'ajuda. És tot més familiar. Entre pobles també és bona, sobretot amb la gent de Rocafort i Ciutadilla que són els pobles del costat.

Com ha afectat la pandèmia a Nalec?

Rosa: Ens han tancat el Cafè, que és la llar dels jubilats, hem hagut d'estar a casa. Se surt a caminar.

Ramon: Un avantatge és que som poca gent i als pobles tot és camp i pots sortir a caminar que no passa res. Nosaltres sempre hem pogut sortir.

Heu notat si ha vingut més gent arran de la pandèmia?

Rosa: Al temps de la pandèmia ha vingut gent de fora a viure aquí, a la segona residència. Van vindre a confinar-se.

Ramon: Van venir gent que viuen a la ciutat, a Barcelona a confinar-se aquí perquè s'està més tranquil i et toca l'aire.

Rosa: Però ningú ha vingut i s'ha comprat una casa.

Per vosaltres que ha suposat?

Rosa: Hem hagut d'estar molt a casa.

Us heu sentit aïllats?

Rosa: No. Els que ens ha molestat és que ens tanquessin el Cafè.

Ramon: No hem pogut anar a la llar de jubilats que és l'única cosa que hi ha al poble. Això sí que ha afectat al poble.

Hi anàvem quan hi havia futbol, al dissabte a la nit, el diumenge. Jugàvem a cartes.

Rosa: Com és l'únic lloc que hi ha al poble també s'hi feien sopars que organitzava el jovent, però amb la pandèmia això s'ha perdut i ho trobem a faltar perquè és quan ens ajuntàvem tota la gent del poble.

Ramon: A les piscines hi havia molt ambient els anys abans de la pandèmia.

Rosa: Els dissabtes a la nit es feien sopars a les piscines i també venia molta gent dels pobles de fora a banyar-se o a dinar, però l'any passat es va haver de reduir tot això.

Quines coses feu al poble?

Ramon: Les dones fan gimnàstica a les escoles ara.

Creieu que al llarg dels anys vindrà gent nova al poble o bé, acabarà sent un poble despoblat?

Rosa: Això amb el temps a venir no se sap el que pot passar.

Hi ha cases buides al poble?

N'hi ha alguna, però poques. Les cases s'han anat omplint, però com a segona residència. La gent ve a l'estiu, caps de setmana...

Entrevista Oriol Nadal

Presentació de la persona.

Em dic Oriol, visc a Vallbona de les Monges, tinc 21 anys (ara en faré 22) i estic estudiant Educació Primària a Tarragona a la URV. Entre setmana m'estic allà estudiant i tot, però al cap de setmana sempre estic a Vallbona i també m'hi passo els estius i són les meves arrels per tant, hi estic molt ben afincat.

Com és la infantesa en un micropoble?

Criar-se aquí té els seu avantatges i inconvenients, però crec que la meva infantesa aquí ha estat molt feliç i penso que viure en un lloc petit no és tan dolent com sembla. D'una banda sí que no hi ha gaire gent i estàs una mica aïllat i apartat de tot, però de l'altra banda tens molta pau, tranquil·litat, quan ets petit sempre et porten a fer activitats, sigui aquí o en pobles del voltant. Coneixes molt bé, és a dir, el vincle amb els teus amics d'aquí és molt més estret que no pas en les ciutats i a més a més, t'has de conformar amb el que tens i això fa que siguis una persona molt més flexible i que et sàpigues adaptar molt més a les circumstàncies que venen.

Has anat en una escola rural. Quina va ser la teva experiència i els vincles socials que vas establir?

Vaig anar a l'escola de Sant Martí de Maldà de la ZER Riu Corb i allà érem 6 del mateix curs, 3 nens i 3 nenes i a més a més, d'aquí del meu poble només hi havia una altra noia. Després hi havia un que era d'un any menys i ja està. La veritat és que no ho canviaria per res perquè sí que és cert que no tens gaire ambient a la classe i potser som pocs, però els pocs que érem estàvem ben avinguts i és el que deia abans, que ets flexible i t'acostumes una mica a tot. A Sant Martí també tenien un vincle molt més estret que no pas en una ciutat, molt familiar. És diferent. T'atenen molt més bé i tenen molt en compte si tens algun problema i si t'han d'atendre per qualsevol circumstància, ho tens molt més bé.

Allà et passes hores de classe, però també moltes hores fora de l'horari escolar, hi vas moltes vegades fer extraescolars, a jugar amb els amics i els pares s'esforcen una mica més i et porten allà més sovint per qualsevol cosa, per un berenar, per un aniversari, pel que sigui. Crec que quan som petits ens acostumem a tot i el vincle amb el poble és molt, allà és com la meva segona casa, perquè vaig allà i em coneix tothom de tota la vida, després el meu germà també va anar a l'escola allà.

Quants joves viuen a Vallbona de les Monges?

Durant l'any de la meva generació, d'un radi de cinc anys més o menys, d'entre 18 i 23 devem ser 3 o 4 com a molt. Abans érem uns quants més, però a mesura que anem creixent la gent el que vol és buscar oportunitats i marxen cap a les ciutats, cap a Tàrraga, algun cap a Barcelona, a buscar feina. A l'estiu és molt diferent perquè el nombre es duplica i es triplica, venen els forasters, estiuejants i és molt millor perquè tens molt més amb qui estar i llavors inclús es formen grups de gent que es fa més i gent que no es fa tant. Això dona molta vida al poble, aquí també es fan unes jornades culturals a l'estiu que hi ve molta gent, el poble es quadruplica, crec i totes les cases s'omplen, no com ara que costa.

Tens amics als altres pobles? Continues relacionant-te amb les persones que has anat a l'escola?

Els que hem anat sempre a Sant Martí, sobretot els nens, sempre ens anem trobant, fem algun dinar, trobades i bastant junts encara. Sí que a l'institut et separen i canvies d'amistats, però realment sempre hem mantingut el mateix contacte. Sí que a Tàrraga igual cadascú anava una mica més al seu aire, però al final t'acabes fent més amb ells i acabes mantenint més el vincle amb ells.

Quines activitats hi ha a fer a Vallbona com a jove?

Aquí tenim la sort que és un dels pobles que considero que s'han desenvolupat prou bé aquests últims anys. No sé si ha sigut a causa de l'ingrés extra econòmic que tenim del parc eòlic o del monestir i gràcies a això s'han fet possibles diversos llocs culturals.

S'han fet diverses construccions, ara per exemple tenim un alberg amb un espai de natural, després hi ha el museu del cinema, el museu dels avantpassats de Vallbona, de les trinxeres i la guerra i hi ha moltes activitats, sobretot per a turistes i per a famílies que venen aquí, però per joves costa i no hi ha pràcticament res. Sí que pots gaudir molt de la natural, el que hem agafat els joves que estem aquí és anar amb bicicleta a córrer, a fer esport, però poca cosa hi ha. És cert que a l'estiu en aquestes jornades culturals hi ha moltes activitats per nosaltres, fem concerts, sortides nocturnes, bicicletades, xocolatades... Els joves som pocs i de diversa edat, però els pocs que som estem units i sempre que s'han d'organitzar festes com Nadal, castanyada, carnestoltes o qualsevol festivitat ens ajuntem i intentem preparar-ho i hi ha una unió gràcies a això i si es fa és una mica gràcies a nosaltres.

Et dediques a la pagesia?

No sóc pagès, però la meva família sí que ho són, sobretot els avis. La meva mare i el meu pare no s'hi dediquen plenament, però el meu pare sí que a les hores lliures intenta ajudar al meu avi que és qui ho porta més. Ell ha estat pagès de tota la vida i tenim una petita explotació d'oliveres, cereals i pocs ametllers. Però ell ja es va fent gran i suposo que com a tots els pobles va quedant la professió només per dos o tres pagesos grans que són els que ho porten tot. Abans aquí sí que al poble havia donat molt l'agricultura, tenim la cooperativa i fem un oli excel·lent. Abans havia donat molt perquè és un territori molt bo per l'oliva, ja que no hi plou molt i l'olivera aguanta. Hi havia hagut molts pagesos, però cada vegada n'hi ha menys i ara en queden dos o tres que són els més grans i que porten quasi tot el terreny.

Al llarg dels anys has vist com anava marxant gent del poble?

Sí, és molt trist perquè veus com es va apagant no hi ha una alternativa possible. Amb la pandèmia sí que teníem una esperança que vingués molta gent a viure, però la veritat és que està bastant parat. Creiem que s'haurien de fer més polítiques i ajudar més a la gent d'aquí a què es reconstrueixin les cases, a què es pugui seguir vivint aquí i sobretot el que és més important són els serveis que oferim.

I has vist com anava venint gent?

No. Ara tinc constància que hi ha una família que vindran d'aquí no gaire, ara a l'acabar el curs escolar. Vindrà una nova família amb dues nenes, una de dos i una de cinc. Està bé que vingui gent, dona una mica d'esperança.

Despoblament.

A l'estiu ens tripliquem i quadruplicuem, si hi ha un bar i un restaurant és gràcies al turisme que porta el monestir sobretot. S'han anat fent museus (del cine). Hi ha moltes activitats culturals a fer i visitar, però ens trobem que a l'hivern disminueix molt el nombre de turistes. Aquest any el bar i restaurant no han aguantat gairebé amb la pandèmia i amb els pocs visitants, quasi que no han pogut aguantar. Quan això del despoblament, jo trobo normal que la gent marxi a buscar les oportunitats i se'n vagin, és trist, però és així, és la realitat i s'ha d'afrontar. Tot i això, trobo que ara, per exemple aquest mes que ve ens arriba la fibra òptica i això pot ser un impuls entre la pandèmia i l'arribada de la fibra, que avui és gairebé un servei com l'aigua i la llum. Penso que és important també i pot ser que sigui un motiu de prosperar.

Com ha afectat al poble la pandèmia?

Aquí hi ha hagut molt de respecte i ha estat un dels llocs on la gent respectava molt les normes i tothom era molt conscient del que estava passant. És cert que durant el confinament se'ns deia que sortíssim una mica a passejar que no era cap gran il·legalitat i molta gent ho fèiem, però molt conscients i sempre amb mascareta i les mesures correctes. Si hi havia algú que ho incomplia érem els mateixos veïns que li dèiem que ho estava incomplint. A més a més, a l'haver-hi molta agricultura, al nostre cas durant el confinament també ajudàvem molt a les tasques de casa, de cuidar les oliveres i els ametllers i era una mica de benefici mutu, benefici per ajudar el padrí i benefici per poder sortir una mica. Tampoc ho podem dir molt alt perquè això genera una enveja per la gent de la ciutat que no va poder sortir, però la realitat aquí i a molts pobles del voltant era aquesta. Vam veure que complint amb les normes aquestes ja va ser més que suficient per mantenir el poble gairebé sense cap positiu.

Què va suposar per a tu? Et vas sentir aïllat?

A mi em va ajudar a veure les coses que realment importen. Vaig estar molt més amb la família, vaig donar-li molta més importància a viure aquí, ja que obres la finestra o vas al terrat i aquí tens un espectacle natural. Em va ajudar a valorar una mica el que crec que tota la societat ha deixat de valorar o havia deixat de valorar fins ara que és la tranquil·litat, la calma, l'espai i la natura. Sí que és cert que les relacions amb els meus amics es van quedar a zero, gairebé no podíem aquí al poble i sí que com a tots els joves va afectar, però d'altra banda em va ajudar a valorar el que realment importa. També vam restaurar una moto amb el meu padrí durant els dies que estàvem tancats.

Per tant, el confinament és molt millor a un poble que a una ciutat?

Exacte. Aquí tens més llibertat. Tot i que nosaltres estàvem molt preocupats per portar el virus aquí perquè la població és gran. Aquí tenies molta més llibertat, podies agafar la bicicleta i anar pels camins perquè no feies cap mal, ni et trobaves a ningú, ni eres un inconscient. A més a més ens ho recomanaven, que si podíem que ho féssim que ningú ens diria res.

Vols viure a Vallbona de les Monges en un futur?

No tinc resposta en això. Sí que se tots els avantatges i tots els inconvenients. Aquí ho tens tot molt més lluny, si vols comprar, al metge o tens algun problema has d'anar a la ciutat, a Tàrraga o Bellpuig. Però estàs molt més tranquil i no et fa falta res més tampoc. Però el destí és el que és i no sé en un futur que faré.

Però si poguessis hi viuries?

Sí, per què no?

Què suposa per a tu viure en un poble?

Jo hi estic ben acostumat i a mi no em faria res perquè ja saps que quan has d'anar a comprar te'n vas a Tàrraga. Però jo entenc a la gent que no hi ha viscut i s'hi ha de

posar. Ara bé, si has nascut i hi has viscut sempre no importa. Viure a la ciutat inclús t'angoixa una mica perquè no és com has viscut sempre

Quines mancances hi trobes?

Una mica les relacions també. Tampoc trobo que sigui una cosa que hi falti, si tinguéssim un metge aquí 24 h, ja estem acostumats a agafar el cotxe i anar cap a Tàrraga. Aquí estem 20 min per arribar al supermercat perquè no tenim botiga.

Quins avantatges té?

No hi ha contaminació, pots participar molt més directament amb les tasques del poble i això ja fa que et socialitzis una mica més. Si t'agrada fer esport és el lloc ideal, ara amb la fibra òptica pots estar treballant aquí i tens molta llibertat.

Inconvenients?

Els serveis, la feina. Que de feina en pots trobar, en el meu cas que he estudiat magisteri, d'escoles n'hi ha a tot arreu.

Entrevista Sebastià Mata

Causes i conseqüències del despoblament

A principis del segle XX hi ha la revolució industrial, que comença al segle XIX, però al segle XX perfecciona i genera aquests centres de consum. Això reclama molta mà d'obra i consumidors, en centres associats no de manera dispersa per una qüestió d'eficiència econòmica i aquí es genera el model capitalista inicial, la base del que avui dia coneixem que provoca aquestes concentracions de persones. A mitjans de segle amb la revolució verda tot això s'accelera. Si agafem la Vall del Corb, a principis del segle XX hi havia una població que anava creixent, després de la guerra això comença a anar en davallada i la revolució verda la sensació és que ho accelera perquè no fa falta tanta mà d'obra al camp i a més a més hi ha demanda a la ciutat. Hi ha una espècie d'idea general que a la ciutat la gent es guanya millor la vida, tot i que la gent gran aquí et diu que hi havia misèria, però no hi havia gana i a la ciutat hi havia misèria i gana. Aquí l'economia de subsistència els permetia trampejar la gana tot i que la misèria existia, en canvi a les ciutats era diferent tot i que la idea que es va generar era de prosperitat a la ciutat i endarreriment al camp, una idea que encara la tenim subjacent a la societat, encara està molt present que el món rural estem endarrerits en canvi les ciutats són sinònim de progrés, prosperitat econòmica i fins i tot a nivell de projecte vital.

Pobles d'estiueig on durant l'any viu majoritàriament gent gran

És una segona residència que molta està associada a una herència familiar, gent que els padrins o els pares van marxar i ara tornen per l'estiueig o per l'oci, i després hi ha una part de segona residència que és més associada a l'oci, de gent incorporada. Hi ha moltíssima segona residència. Hi ha pobles de la Conca, Passanant que té diversos nuclis doncs hi ha nuclis que estan pràcticament despoblats com la Sala de Comalats. Tampoc és que multipliqui per molt la població a l'estiu, però hi ha aquesta població estacional d'estiueig que a vegades duplica la població.

Com es pot frenar el despoblament?

És una acció de múltiples factors. Hi ha una qüestió bàsica que són els serveis, o sigui l'accés als serveis és indispensable a qualsevol persona. Es qüestiona que hi hagi municipis que tinguin aquesta qualitat d'accés als serveis, es qüestiona per una qüestió d'ubicació geogràfica. Queda lluny d'un nucli fortament poblat i llavors sembla injustificat aquesta precarietat en la prestació de serveis. És una base indispensable, però després n'hi ha d'altres que sumen. Per exemple, hi ha pobles que estan a prop d'una gran ciutat que tenen bon accés als serveis i acaben resultant sent pobles dormitoris, que no tenen una vida social molt forta, i això crec que respon a una qüestió del model econòmic. Hi ha un model econòmic, el capitalista, que molta de l'activitat essencial l'ha basat en el consum, parlem sempre de què els serveis bàsics els presta el mercat, com és un accés a la vivenda, a la cultura, a l'alimentació... tot això ho presta el mercat i es regula per lleis de mercat, llei de compra venda i de demanda i oferta. Els pobles aquesta llei, si aquí fas una llei d'oferta i demanda de cultura segurament no és rendible i deixa d'existir. Aquest model econòmic també ha dut a aquest despoblament i per repoblar caldria una revisió del model i que l'objectiu i al centre de la política hi hagués la vida de les persones. Si hi hagués la vida de les persones, seria indiferent que una persona visqui a Nalec o que ho faci a Badalona perquè l'objectiu seria que aquella persona tingui els mateixos drets o pugui desenvolupar el seu projecte de vida amb les mateixes facilitats. S'han d'atendre les necessitats, i quan generalitzem l'atenció queda posada on hi ha una alta concentració demogràfica i molt dispersa.

Quines mancances tenen els micropobles?

La gent té unes necessitats i aquestes no poden ser ateses. Potser als pobles s'ha d'entendre que la botiga és un servei bàsic, que un bar és un servei bàsic i no és un negoci i no està associat a l'oci sinó que està associat a la socialització. Des de l'associació de micropobles també es reivindica que el "colmado", aquesta botigueta, i la cantina, el bar, siguin posats com a serveis essencials. Una escola ho és, un bar

ho pot ser. Sempre que li donem aquesta funció socialitzadora, sortim del model de bar que és un espai de consum.

N'hi ha que no tenen escola. No totes tenim perquè voler viure a un centre de consum o una ciutat, hi ha gent que li pot agradar aquest aïllament sempre que no produeixi inseguretat. Si tens una necessitat immediata, has de fer molt de camí per satisfer-la, doncs crec que és difícil que et plantegis anar a viure. En canvi si sents que tens recursos en aquell espai per dur a terme el teu projecte de vida sense sentir inseguretat, doncs és possible que ho puguis fer.

A la Vall del Corb hi ha casuístiques de tota mena. Pots trobar Maldà, Sant Martí, Belianes, Nalec que estem més o menys ben connectats, hi ha carretera i estem a 10 min de Tàrraga o Bellpuig. Però també hi ha els Omells de na Gaia que no estan a 10 min, tenen bastant més. No cal una autovia fins als Omells perquè estiguin connectats, però potser sí cal que la gent d'allí tingui una particularitat. Que la de resoldre la gent dels Omells, al final també és una qüestió de model de governança. Si la de resoldre una persona que no és propera en aquella realitat doncs serà molt difícil.

Influència de Tàrraga com a capital de l'Urgell.

És influència de capital. També és veritat que aquesta zona de la Vall del Corb la compartim amb Bellpuig. La part de la Conca són amb Santa Coloma de Queralt. Dins de la Vall del Corb trobaries aquesta triada de pobles que atenen i donen aquests serveis que no hi ha als pobles. A nivell de compra o consum l'alimentació és bàsica i després la formació, tampoc cal un institut a cada poble, diferent és el tema de l'escola. L'escola rural ajuda molt en l'arrelament dels infants dels pobles.

Escoles rurals.

Hi ha una diferència abismal entre una escola de Tàrraga i una escola rural, per tot. Per exemple la d'aquí Maldà és una escola unitària, tens 12 infants de diferents edats que comparteixen espai, a vegades continguts. És diferent, però aquesta realitat diferenciada de l'escola rural a l'institut queda diluïda, perquè l'institut no fa un seguiment d'aquest itinerari marcat per l'escola rural. Llavors això també genera una

desconnexió, potser també seria bo plantejar a nivell d'institut i molt més d'universitat. A nivell d'institut si fóra bo seguir amb aquesta connexió que es genera amb l'escola rural i els pobles i a nivell d'universitat encara molt més perquè hi ha tot aquest talent que es generà a través de l'evolució del pensament acaba concentrat una altra vegada a les ciutats perquè la sortida laboral dels universitaris, la lògica i bàsica sembla que és la ciutat. Fem una feina molt bèstia a nivell d'escola rural amb l'arrelament dels nens i les nenes amb el seu entorn rural, però crec que queda trencada en el moment que es passa a la secundària i en el moment de la universitat desapareix. En una escola d'una ciutat o poble gran, els teus vincles seran uns altres.

Quina és l'economia d'un micropoble de la Vall del Corb?

Al final si mires dades a l'Idescat veus que hi ha molt sector terciari i serveis. L'agricultura al final és limitada i aquí al secà, perquè el regadiu et permet amb menys terra guanyar-te la vida, però al secà necessites molta terra perquè sigui rendible econòmicament, els preus de mercat del producte si tu vens la matèria primera, és molt trist guanyar-se la vida de pagès i això també requereix un plantejament profund com a sistema alimentari a Catalunya que és el que estem promovent. Si estem promovent un sistema alimentari sobirà i autosuficient o si estem provocant que hi hagi llocs on hi hagi un monocultiu ja sigui de cereals, de vinya o fruiters i això genera la inseguretat al sector, perquè un any que pedrega ho passen malament i un any sec aquí ho passem fatal. És un plantejament que també ens hem de fer com a país, quin paper volem que jugui el sector primari. I als micropobles és això, ha acabat sent un reflex del què és el país. A nivell econòmic pot ser-ho, però a nivell d'impacte social no, perquè qui més qui menys té un tros de terra, aquesta gent cuida tot l'entorn del territori està molt present el pagès i la pagesia als pobles, però econòmicament no és el paper de sector clau que hauria de tenir.

I el turisme?

El turisme pot ser una sortida i també és qüestió de plantejar el model que es vol, perquè al final el turisme ha demostrat a pobles de la Cerdanya que generà

gentrificació, la gent jove de la Cerdanya els hi està costant trobar cases a la seva comarca o als seus pobles perquè els preus s'han disparat moltíssim per aquesta presència del turisme. Per exemple el Priorat ho està vivint, és l'emblema del despoblament, la que concentra més micropobles també està patint aquesta gentrificació, perquè hi ha gent que li és molt més rendible posar una casa en habitatge d'ús turístic que no pas de lloguer i al no haver-hi habitatge de lloguer hi ha poc accés a l'habitatge. Com a conclusió, hem de repensar el model turístic que volem, si el volem massiu com Barcelona, Costa Brava... això segurament provocarà més despoblament. Si trobem un model de turisme sostenible seria fantàstic, sostenible mediambientalment i socialment.

Des de l'Associació de Micropobles de Catalunya que feu?

És una associació de caràcter molt activista. A Catalunya hi ha diferents associacions municipalistes, n'hi ha dos que són molt fortes, molt grans com és l'Associació Catalana de Municipis i la Federació. L'Associació de Micropobles d'alguna manera seríem la guerrilla de tot plegat, perquè funcionem molt per l'activisme polític de les persones sòcies, normalment càrrecs electes, però també hi ha un consell assessor que són exelectes que continuen vinculats a l'associació. La feina és sobretot fer loby i ser un espai de pensament sobre les polítiques dels micropobles i fer loby als governs per provocar canvis. En aquesta línia vam elaborar un estatut del micropoble de Catalunya, on hi havia una sèrie de propostes de canvis normatius, altres propostes a nivell organitzatiu i avui dia estem participant amb la redacció de l'agenda rural de Catalunya. A nivell d'energia s'han anat treballant molt com generar una transició energètica distribuïda i participada. Estem treballant un pla pilot d'acollida de refugiats, que serveixi pel repoblament, però sobretot per a que aquestes persones trobin un espai amb vincles socials, amb integració, mentoria, que no sigui solament solucionem la urgència de les persones que no tenen un espai on viure. L'agenda rural de Catalunya es vol que sigui una espècia de carta de navegació cap a on ha d'anar el món rural els propers anys i per això es fa de manera participativa i consensuada amb els agents del territori.

Les grans institucions us fan cas?

No. Sí que és veritat que hi ha hagut un canvi. Jo participo de l'associació des de fa 5 o 6 anys i hi ha hagut un canvi seriós. Hem passat d'estar vetats a molts dels espais de decisió col·legiada de la Generalitat a ser proposades i fins i tot a demanar-nos participació. L'exemple més clar és el Procicat. Fins fa un temps l'associació de micropobles no hi tenia presència i ara ja n'hi ha. Llavors allí es pot exposar el punt de vista, però tot i això encara estem lluny perquè quan es legisla les legisladores no sempre fan aquest exercici de consulta, sobretot quan es tracta de món rural i quan no es tracta també. Al final és el que reclamem una mica a l'estatut del micropoble de Catalunya, és la creació d'un espai que hauria de ser transversal a tots els departaments, que fos com una agència o una secretaria general dels micropobles i el que fes aquesta fos vetllar cadascuna de les lleis o accions que promou el govern de la generalitat. Encara no s'escolta el suficient com per a decidir, el que demanen és un canvi de governança.

Com ha afectat la pandèmia? A nivell de repoblament i a nivell de les mesures imposades.

La sensació que teníem és que s'estava fent com una mitja, a l'hora de fer les mesures feien com una mitja i resulta que a l'àrea metropolitana li quedaven petites i a nosaltres massa grans. Si al final aquestes mesures no estan servint per a tothom potser seria interessant intentar territorialitzar les mesures. També és veritat que a nivell d'organització governamental és difícil dur-ho a terme, no és una tasca fàcil i seria molt injust acusar sense emfatitzar, però sí que és cert que fruit de l'experiència podem evolucionar i podem fer que aquestes mesures que en algun moment ens han semblat injustes s'ajustin a cada territori. Hauríem de veure com organitzativament podríem funcionar més bé. Els índexs de control feien que s'assimilessin molt, perquè utilitzen els mateixos patrons. Les mesures que són individuals ja les mantenim. Entenc que és difícil controlar i com més permissiu més risc hi ha que es descontrolï.

Hem vist que hi ha hagut un augment de la demanda, però com que tenim aquests dèficits estructurals, l'augment de la demanda no sempre s'ha traduït en augment de la població. L'exemple de Maldà, hem augmentat l'empadronament de finals de 2019 al de finals de 2020 no té res a veure, hem augmentat entre un 15-20% de la població. Però no hem atès a totes les persones que han demanat casa perquè hi havia molta demanda de lloguer i és pràcticament inexistent. Al no tenir aquesta resposta d'habitatge no s'ha traduït en més augment de la població, que per altra banda també està bé perquè així anem assimilant la gent que va arribant, però sí que és veritat que hem de corregir aquest dèficit. Hi havia gent jove que es volia emancipar i li era difícil, perquè comprar una casa no sempre està en els plans d'una persona jove i segons quina casa hagi de comprar també l'has de reformar. L'accés a l'habitatge depèn dels mercats i els mercats aquí no hi tenen interès lucratiu doncs, ha quedat desatès totalment. Aquest és un tema que també estem treballant des de l'associació de micropobles juntament amb l'agència d'habitatge també hem vist que l'agència d'habitatges s'està sensibilitzant amb aquest tema.

Projecte Repoblem.

És una acció totalment honesta i molt útil perquè ha demostrat amb poc temps de vida d'un compte de Twitter i després d'Instagram, que podia avançar molt més que l'administració amb 10 anys. Ha fet dues coses que són molt interessants. La primera, generar vincles entre la societat, gent que demanava habitatges i gent que n'oferia i l'altra que també és molt important és posar-ho en el focus mediàtic. L'impacte que ha tingut el compte de Twitter ha fet que els mitjans de comunicació hi posessin el focus. Posant aquestes idees i reclams que fa anys que l'associació treballa i que havia costat molt que transcendissin mediàticament i ell ho ha aconseguit amb una facilitat brutal. El bonic és veure que és una aposta totalment honesta i l'interès que té ell (el creador) és el que compartim des de l'associació.

Saps si a partir d'aquesta iniciativa ha augmentat la demanda?

Aquí crec que en el seu moment va treure Maldà i Sant Martí de Maldà. En aquests casos hi va haver un augment de demanda, era els moments inicials del compte i no hi havia habitatge i lloguer. Ha canalitzat la demanda i les receptores l'hem percebut molt més.

Avantatges i inconvenients de viure en un micropoble de la Vall del Corb.

No vull idealitzar la vida al poble. Si que és cert que les acumulacions demogràfiques provoquen molta desigualtat perquè és molt difícil atendre amb les mateixes condicions a tanta gent a la vegada, llavors això genera una desigualtat que als pobles no es percep tan a prop. I després les xarxes de suport, que les estem perdent, però les intentem recuperar, havien sigut molt presents tota la vida, però el capitalisme les ha anat eliminant perquè ha fet apologia a l'individualisme i el teu triomf passarà pel teu itinerari individual a la vida i no per com tu et relacionis amb les altres persones i com ens ajudem. A nivell social estem perdent aquestes xarxes de suport i que alhora als pobles és més fàcil de recuperar-les. Aquesta és una de les virtuts a nivell social que podem trobar als pobles, i l'altra és la possibilitat de subsistència i generar els teus propis aliments, buscar alternatives a l'economia que no són les regulars. Aquí en un moment donat pots anar a treballar per un pagès sense necessitat de ser pagès i després en un altre moment treballaràs al bar i després tu tens un itinerari personal que pots desenvolupar. Els rols que ocupem a dins de la societat en el món rural potser són més canviants o flexibles que en una ciutat. Però tampoc tenim els serveis que hi ha en una ciutat, ni les possibilitats d'estudiar i la mobilitat aquí és un desastre. Com que no tens serveis si no tens mobilitat tens una doble penyora.

Entrevista Elisabeth Gené

Presentació.

Sóc l'Elisabeth Gené Alcalde, tinc 48 anys, vaig plegar d'una multinacional que treballava on era responsable de garanties d'una multinacional de cotxes i ho vam deixar tot per venir aquí. Ja teníem enllestit el projecte de fer el restaurant, la idea inicial era mantenir les dues feines, treballar entre setmana a la feina on treballava i després venir aquí al cap de setmana a treballar. Però això hauria estat impossible de mantenir perquè encara que obris només al cap de setmana, entre setmana has de fer producció, netejar, etc.

Quants anys fa que vau obrir el restaurant?

11, ara aquest any farà 12 anys.

Per què vau decidir Ciutadilla?

Uau. Jo estic casada amb el meu home de segones. Ell ja tenia una casa aquí, que tampoc no és del poble. Nosaltres som de Terrassa i llavors tenia un amic de l'hípica d'on era que sí que és d'aquí. Llavors venia cada any a fer la calçotada, llavors va venir i el meu home va dir "osti aquí s'hi està molt bé". Arran d'això ell va llogar una casa i al cap de poc vaig venir.

Coneixíeu el poble i havíeu estat anteriorment?

El coneixia el meu home, jo no. Primer va arribar el meu home. Ell fa des del 2000-2001. Jo vaig arribar aquí el 2003.

Què és el que més us agrada de Ciutadilla?

La tranquil·litat. A més jo vivia a una urbanització pel qual també estic acostumada a una casa, no hi havia soroll. Sobretot la nena. Perquè vam estar un any, perquè ja farà 13 anys, i quan vam venir aquí tenia un any. Llavors clar, el típic, jo marxava a Barcelona a treballar i on es queda la nena, el meu home la portava a casa sa mare,

jo venia, plegava abans i a veure on havia d'anar. Va coincidir que a la feina on estava sobrava gent i vam dir que era el moment, la nena petita que tenia un any i sobrava gent. El projecte ja estava en marxa. Es van alinear els planetes i era el moment.

Què suposa obrir un restaurant a un micropoble? Al principi pot generar incertesa?

La gent deia que no duraríem, que estàvem bojos. Jo treballava a Honda i la gent deia que estava boja de marxar amb una bona feina que tenia. Però ho vam tenir molt clar. És cert que també teníem uns altres recursos, no veníem i ho deixàvem tot, hi ha uns altres recursos per darrere. Però ho vam veure molt clar perquè aquí al voltant no hi ha res. Quan vam encendre per primera vegada les llums del restaurant vam dir "hòstia". De mica en mica i amb l'ajuda de les filles del meu home vam començar a obrir els caps de setmana i de mica en mica. Molts dies sense ningú que venia, perquè els inicis són molt durs. Perquè teníem uns altres recursos per darrere que ens permetien fer això, però la gent deia que tancaríem en tres mesos.

Has de venir aquí expressament, perquè d'aquí al voltant de Tàrraga ve poca gent. El nostre públic sempre és de fora, sobretot de Barcelona. I amb la pandèmia això ens ha matat. Aquí no hi ha res, per poc que facis se suposa que tindrà empenta i aquest any ja fem 12 anys.

Què hi hagi un restaurant pot ser un indicador que ajudi a frenar el despoblament?

Directament no, que no dona vida al poble evidentment que sí. El que passa en aquests poblets petits és que la gent que té casa no la vol vendre tampoc. Llavors ni menja ni deixa menjar, perquè no la vol vendre i no dona l'opció a que algú pugui venir. En aquest temps que estem aquí potser han vingut dues o tres famílies. També hi ha moltes baixes perquè la gent és gran aquí i moltes cases s'estan quedant buides. Nosaltres com a tal no crec estigui directament relacionat, però dona vida i atreu gent que ve expressament. Dona molta vida perquè ve gent i el poble s'omple. La gent busca que estigui fet i el poc que hi ha és cases que s'han de reformar.

D'ençà que vosaltres esteu aquí heu vist com la gent del poble anava marxant?

No, al revés hem vist com gent anava venint. Tot just aquest mes han vingut, els pares viuen aquí, la filla amb els nens que també agafen el transport.

Amb la pandèmia s'ha despertat l'interès per anar a viure als pobles. Però continua sent la gent que té la casa com a segona residència.

Amb el teletreball sí que ha vingut gent, però ja tenien la casa o són fills de la casa.

Què ha suposat la pandèmia per vosaltres?

Una ruïna. Nosaltres anàvem com una bala perquè treballàvem molt i el restaurant estava ple i clar és parar màquines.

Quant temps heu tingut tancat?

Des que ho van dir. Perquè després estaven els confinaments perimetrals i aquests confinaments no ajudaven. El comarcal ens servia poc, però el que era municipal ja ens va matar i llavors hem estat més temps sense obrir. Vam obrir l'1 de gener perquè sempre obrim i tenim gent que ve cada any i després vam tornar a tancar. Del 30 d'octubre fins a l'1 de gener tancats. De tenir això ple els caps de setmana a no tenir res. 2, 3 de gener vam obrir i ja vam passar al març, que deu ser quan van obrir el perimetral. Anem aguantant i podem aguantar perquè no paguem lloguer, al ser això nostre ja tens molt guanyat. No produeixes, però no gastes entre cometes perquè les neveres funcionen i tot funciona i si compres alguna cosa al proveïdor hi ha factures. Un rollo.

Quines mancances presenta Ciutadilla?

La veritat és que des de fa poc el poble està en continua evolució. S'ha millorat molt, s'ha actualitzat, s'ha fet el parc nou, s'està invertint molt en el castell que és un reclam molt important que tenim. Ara estan posant la fibra, a poc a poc va evolucionant i la gent té interès per arreglar les cases. La gent té ganes de posar el poble bonic. Ara també hi ha més canalla i això dona vida. És un poble molt petit, però tenim escola i

l'han fet nova fa poc. De nens d'aquí del poble actualment n'hi ha tres, quatre... i la resta vénen de fora. Hi ha gent que té interès per l'escola rural.

Avantatges i inconvenients d'obrir un restaurant a un poble petit.

Avantatges no gaires. Tema impostos i temes més reduïts sí. Inconvenients tampoc, és el fet de picar pedra fins que no atreguis la teva clientela. Per la resta la gent et ve aquí. No venen comercials, has d'anar a buscar tu i anar mirant, no te les porten a casa.

Avantatges tranquil·litat, la gent quan ve pot aparcar, a la gent els hi agrada molt perquè hi ha el parc infantil aquí al costat i els infants hi poden anar i li dona un valor afegir perquè com que no és un poble que hi passa la carretera. Sí que has de venir expressament, però en canvi estàs més tranquil perquè no hi ha trànsit i els nens es veuen lliures. Aquí pots tenir la porta oberta, és tot molt familiar i tothom es coneix. És una mini gran família, que qualsevol cosa t'ajudes amb tothom. Això és molt bo i sobretot pels nens. Per contra pels nens és fotut perquè no hi ha gaires nens. De l'edat de la meva filla només hi ha una nena, però estàs amb ella o no estàs amb ningú. No tens la comoditat de sortir a comprar, a prendre alguna cosa, a socialitzar, sempre t'has de moure, però t'acostumes i ho values. A mi la gent em deia "és que no hi ha res" però no necessito res. Quan tu estàs treballant al dia a dia tampoc et deixa fer res, doncs el mateix aquí. Nosaltres estem molt contents, en cap moment ens hem penedit de venir cap aquí i la gent ens deia que estàvem bojos. Però ho vam veure molt clar, hem tingut sort. Ens ha costat, ara diem que està ple, però els principis són durs. La gent en comença a conèixer i si més o menys tens una línia i la gent t'acompanya i et segueix i sobretot el boca a boca. Les tecnologies també ens han ajudat molt, internet, Tripadvisor. Ara està parat pel coronavirus, però això ens ha anat molt bé.

Sobretot a l'estiu és quan més clientela teniu.

Sí. A l'estiu aquest poble i tots els del voltant s'omplen. De Guimerà tenim molts clients. De fet nosaltres obrim caps de setmana, divendres tenim posat per si

truquen, però quasi que no perquè escalfar tot això perquè vingui una parella no compensa gaire, al principi sí que ho feies, però ara podem dir no obrim. A l'estiu obrim entre setmana i fem menú diari llavors ve molta gent. Aquest estiu passat no conta perquè entre limitacions i tot. És un restaurant molt petit també. A la gent li agrada molt l'encant que té. La gent busca això un lloc acollidor de pedra... També deixem baixar al celler a la gent quan fan els primers i que es prenguin una copa de vermut. De moment la gent té moltes ganes de venir i sortir.

Entrevista Agnès Corbella

Presentació.

Sóc l'Agnès Corbella Valmanya, actualment el 15 de juny farà dos anys que estic al capdavant de l'ajuntament com a alcaldessa. La meva professió és mestra, estic treballant en una llar d'infants de Tàrrega des de fa 15 anys i des de fa 2 que he agafat les rendes de l'Ajuntament de Nalec. Jo porto vivint aquí Nalec 4 anys i una de les coses que em va portar presentar-me va ser perquè l'antiga alcaldessa que ja portava 16 anys estava molt cansada. No tinc cap interès polític, el meu interès era englobar totes les mancances que tenia Nalec i intentar tirar endavant el poble amb una línia molt clara que és el despoblament, que per mi és una de les coses més preocupants que té ara Nalec.

Com ha anat evolucionant la població a Nalec?

Des de fa potser 8 anys encara han baixat més. Nosaltres normalment estàvem sobre els 100 habitants, actualment estem entre les 75 i 90 persones censades, amb un cens que actualment em sembla que és de 89, però que realment hi visquem devem ser unes 73 o 72 persones que vivim tot l'any. Després hi ha persones que estan censades que vénen a passar temporades. Tenim una realitat de què l'edat mitjana de Nalec és molt alta, on tenim una població bastant envellida, però també vull fer èmfasi a què actualment hi ha 4 famílies joves que estem vivint aquí. En aquest cas hi ha 6 infants menors de 10 anys que estan vivint al poble i això potser feia més de 20 anys que no passava. Per tant, hi ha una lectura positiva amb tot això, és cert que hi ha 4 famílies joves que estan vivint i que hem aportat 6 infants.

Cases que hi viuen i persones empadronades.

Tenim gent censada que està vivint a Tàrrega, però que s'estima el poble, que hi ha viscut sempre i després gent de Barcelona que també la pandèmia per situació de què s'han instal·lat aquí i algunes cases, algunes persones, en aquest cas grans que s'han empadronat aquí a Nalec per tema de serveis, de metges. També en el fons com

ajuntament ho vam dir, si tu vens a viure a Nalec i gaudeixes de totes les coses i tots els serveis que portem, sobretot a nivell de metges, doncs censeu-vos aquí perquè per nosaltres és important. El nostre repte és intentar passar de les 100 persones censades bàsicament perquè com ajuntament actualment només som 3 persones, només que passéssim de 100 ja seríem 5 persones a l'ajuntament. És molt important, com més gent siguis al capdavant més enriquit seria un ajuntament i per tant, es podrien fer moltes més coses.

Moltes cases són de 2a residència, de gent que ve a l'estiu, els caps de setmana...

Sí, ens trobem en aquesta situació on Nalec s'ha convertit en un poble, crec que molt ben cuidat, és a dir, a nivell físic i a nivell d'habitatge està molt ben cuidat, però és molt de segona residència. Segona residència que ens trobem que la majoria de les segones residències són gent que són fills o els seus pares són fills i després hi ha poques cases de gent que ha aparegut aquí, que hagin vingut i s'hagin comprat una 2a residència sense conèixer el poble, que també ha passat però és menys. Per tant, és una situació complicada perquè tenim poca vivenda disponible per gent que vulgui venir a viure aquí Nalec, famílies que es vulguin instal·lar aquí, tenim poca oferta d'habitatge perquè tenim molta segona residència. Nosaltres vam calcular just l'any passat quan havíem de calcular quanta gent aniria a les piscines de totes les cases que podria ser que estiguessin vivint durant l'estiu, i em sembla que vam contar 390 persones. Estem parlant que quadruplicuem la població, és molt bèstia.

Quantes cases buides hi ha durant l'any?

Podríem dir el 70% de les vivendes.

Hi ha gent que potser estar interessada a venir, però no hi ha habitatge disponible?

Correcte. Hi ha poca vivenda que estigui bé per entrar-hi a viure com a lloguer, n'hi ha molt poca. Després la gent té molt l'apoderament de què és la vivenda de tota la vida,

encara que no vingui, llogar-la i tot això, té com cert reparo i potser tampoc tenen necessitat. En el moment que tens segona residència hi ha molta gent que no té necessitat de llogar-les i després la venda ens trobem en vendes realment molt cares i les que són econòmiques són que s'han de reformar absolutament.

Durant els últims anys també ha anat venint gent de fora que no coneixien el poble?

Sí. Ha aparegut gent, però crec que no és el principal que tenim aquí. Vull dir sí que tenim cases que són gent que han anat apareixent aquí els últims vint anys perquè coneixien uns amics que estaven instal·lats aquí o han vingut a veure el poble i els hi ha agradat, però gairebé podríem parlar que la majoria de segones residències són gairebé gent que porta tota la vida venint i que s'han instal·lat. Llavors aquesta gent ha tingut fills i els fills com que la casa és una, doncs s'han comprat cases per poder seguir venint aquí amb les seves famílies respectives. Però clar, són de segona residència. A més ens trobem amb una mancança de vivenda perquè ens pugui venir gent. La venda està molt bé, però nosaltres el que necessitem són famílies noves que ens arribin aquí, quan tu fas el pas de passar de la vida urbana o de ciutat a un poble és molt complicat que algú et compri un habitatge sense saber si li agrada o no la població. Llavors el que necessitem és lloguer. Actualment el Consell Comarcal s'ha posat una mica les piles amb això, tot i així la realitat de la Vall del Corb, cada poble és molt diferent, Nalec i Guimerà tenim una semblança bastant, Ciutadilla també on tenim poques vivendes en ruïnes, tenim molt poques. A Maldà n'hi ha moltes i es pot lluitar-ho més. S'ha intentat fer una borsa d'habitatge on des del Consell intentar fer habitatge social, llavors posar-se en contacte amb famílies o amb els propietaris d'aquestes vivendes i a veure si tenen ganes de posar-se en lloguer on ho gestionarien des del Consell i per tant, tot el tema de paperassa els hi portarien des del Consell i a veure si hi ha famílies o propietaris que s'animen a fer lloguer. Perquè sí que és cert que potser des de la pandèmia, una de les lectures positives que en podem fer és que la gent com que no s'ha pogut desplaçar ha conegut millor el territori i hem tingut un turisme de proximitat on han vingut a les zones més rurals, cosa que no ens passava

perquè turisme a Nalec no en teníem i actualment sí. Llavors hi ha hagut famílies interessades en instal·lar-se aquí Nalec, però des de l'ajuntament ens acosta molt perquè si que nosaltres tenim registrades quines són les vivendes que no hi viuen, hem parlat amb alguns propietaris que estan disposats a llogar i propietaris disposats a la venda. Nosaltres passem aquesta informació quan des de l'ajuntament se'ns requereix, però és molt complicat. Els lloguers no són econòmics i no ens està sortint massa bé, no tenim massa èxit en aquest sentit. Tot i això, nosaltres sempre diem el mateix, des de l'administració. Nosaltres tenim un projecte molt gran aquí a l'ajuntament que és Cal Miró, un projecte molt complicat a nivell d'ajuntament perquè és un projecte macro per Nalec, però ens hem trobat en aquesta situació i hem de gestionar-ho, però és un projecte a llarg termini. La nostra finalitat de Cal Miró és sobretot intentar fer vivendes i després fer lloguers a preu social, és a dir, a preu molt econòmic on puguem requisar famílies, però això tardarà el que tardarà a fer-se. Estem en una fase molt inicial i necessitem molt finançament a sobre i també abocar tot el finançament amb una casa com aquesta també ens costa perquè hi ha altres problemàtiques que s'han d'anar resolent i altres necessitats i per tant, incloure totes les subvencions o tots els diners que ens puguin entrar amb Cal Miró tampoc ho volem. Per tant, anirem piano a piano en aquest sentit, però sí que és un projecte a llarg termini, però que ens il·lusiona en aquest sentit, per intentar fer vivendes socials i intentar agafar gent.

Quines mancances té Nalec?

Una de les mancances principals a l'hora d'agafar famílies joves és que no tenim escola. Aquesta és una de les parts més complicades, tot i això hi ha un servei de transport escolar gratuït i els nens de Nalec van a Sant Martí de Maldà i el menjador també els hi surt gratis. Però no tens escola i això moltes famílies quan van a buscar poblacions, sobretot joves que tenen fills, el primer que busquen és escola. Aquesta és una de les mancances i la segona és la manca d'habitatge, que per molt que tu vulguis obrir tenim una mancança d'habitatge real aquí Nalec i si tampoc pots oferir vivendes. Volem treballar també amb un POUM per intentar buscar zones urbanes per

poder edificar noves vivendes, però des d'urbanisme és complicat a més són coses llargues a fer i per tant també estem en una fase atraçada. La pandèmia ha accelerat la realitat que ja veiem que ens estava passant, ja fa temps que des d'aquestes poblacions on dèiem que hi ha alguna cosa que ens està passant que ens està marxant la població i la pandèmia ens ha ajudat a dir poseu-vos les piles perquè de cop hi ha hagut famílies interessades a marxar. La pandèmia ha fet veure que la vida al món urbà, sobretot en grans ciutats. Hem sigut l'enveja davant aquesta pandèmia i per tant, crec que podríem agafar aquesta embranzida, però necessitem ajuda de les administracions. Nosaltres com a ajuntaments estem molt limitats, no tenim recursos, els nostres pressupostos són molt limitats i necessitem que l'administració gran, la Generalitat, el Govern Espanyol es posin les piles. I que es posin les piles vol dir abocar diners. Ara s'ha fet un pla pilot on des de la Generalitat s'han escollit uns pobles, en aquest cas aquí a la Vall del Corb han sigut escollits Maldà i Ciutadilla, per intentar fer una fase pilot de crear habitatges socials per intentar agafar famílies. I aquesta és la línia on han d'anar, les administracions han de venir a les poblacions petites i dir que necessiteu, assentem-nos i aboquem diners, és vital perquè tots a la ciutat no hi cabem. A part, el territori s'ha de cuidar i el cuidem des de les poblacions petites, és una de les coses més enriquidores que tenim. Una mica estem aquí en aquesta fase inicial, però tot això és molt inicial. Però la predisposició de l'ajuntament per nosaltres és un dels punts més principals en aquests moments.

Com s'ha gestionat la pandèmia des de l'ajuntament?

La pandèmia en un primer moment va ser caòtic aquí i a tot arreu. En un primer moment nosaltres creiem que es va gestionar com es va poder i per tant, hi ha una part positiva en tot això que sí que és cert que des de Salut de seguida els alcaldes ens van dir ei estem aquí i ens van col·locar en grups de WhatsApp on la informació ens anava arribant i anàvem coneixent i ens anaven guiant. El que passa és que Salut anava molt perduda, és a dir, la informació arribava, però arribava moltes vegades tard. Nosaltres aquí Nalec ho hem notat, per exemple amb si es poden obrir les fonts o no, es poden obrir piscines o no. Ens arribava les limitacions, les restriccions de

piscines el 25 de juny i obríem un 1 de juliol i ja ho vam atraçar. Un 25 de juny és inviable, jo necessito un mes per preparar les piscines. Nalec no té recursos econòmics per segons que preparar. Per tant, totes aquelles coses que havies d'anar fent havies d'anar una mica sobre la marxa. La pandèmia ha aflorat una mica les mancances que tenim als pobles, en aquest cas tot el que era a nivell telemàtic, a nivell d'internet on per sort just ara ja tenim la fibra òptica. La pandèmia ha fet accelerar tota la fibra òptica que s'havia promès i per tant, a nivell de comunicacions estem bé, però gestionar una pandèmia ha sigut dur. Nosaltres a més tenim les formacions que tenim com alcaldes, jo sóc mestra. I tot això et ve tan de nou, tens tota la informació, però a partir d'aquí tu l'has d'aplicar a la teva realitat i és molt complicat perquè tenim la formació que tenim. Et deien la gent ha d'estar a dos metres i cadascú a les botigues que ho faci, vaig a la botiga intentem fer. El Consell Comarcal ens ha donat molt suport i la Diputació també. La Generalitat ha anat més perduda, però tot i això també la informació ens ha anat arribant. Jo accepto les restriccions d'un principi i les acceptàvem tots, on quan ja portàvem un mes tancats sabíem que aquestes restriccions a Nalec no tenien cap mena de sentit. Perquè jo podia sortir al carrer i no trobar-me amb ningú i si em trobava amb algú podia mantenir la distància. Aquí tens 900 hectàrees per 70 persones, m'estàs dient que no em puc desplaçar als camins. No tenia cap sentit i els alcaldes tampoc ens hi vam posar. Jo on anava a vigilar era a la botiga, on s'acumulava la gent. Ens diuen que a l'aire lliure no hi ha tant contagi, doncs ens posem a la taula a fora i servim al carrer, que la gent estigui amb distància, porti mascareta, que la gent es renti les mans doncs fiquem gel hidroalcohòlic, anem a facilitar guants, repartíem mascaretes que ens arribava des de la Diputació o el Consell perquè la gent pogués estar protegida quan aleshores a les farmàcies no n'hi havia. Per tant, amb tot això sí que als pobles ens ha anat arribant, però després que jo no pugui sortir amb el meu fill a passejar pel carrer que no em trobaré a ningú. A nivell personal les restriccions no tenien sentit i després encara que nosaltres no tinguéssim negocis, com són la restauració no tenia sentit, restaurant com Maldà, l'Avi Siscu, el Sant Jordi és matar-los. A tot arreu els han matat però aquí encara molt més, perquè aquí no hi ha població no tens gent que et vingui. Que les persones que

estiguessin al capdavant no tinguessin en compte la diversitat del territori que tenim i que estem parlant que aquesta pandèmia juga a favor la densitat de població, doncs si no en tens no ens fiquis les mateixes restriccions, deixa'ns a nivell provincial. Lleida és la província amb menys població a Catalunya, obra'ns, no ens tanquis si com a província estarem a menys que Barcelona. I una mica en aquest sentit si que ens queixem, fem una crítica. El que passa és que també penso que si hagués estat al capdavant de tot això tampoc sé com ho hauria portat, no sé si hagués tingut temps de veure la realitat del territori. Ja portem un any. El toc de queda és de les coses que ja atempta contra la llibertat de les persones.

Després es va paraitzar tot molt a nivell d'administració com ajuntament i quan vam tornar a arrancar, ajuntament de Nalec que té pocs recursos a nivell de secretariat, a nivell d'administratives, tornar-ho a arrencar va costar molt perquè va quedar tot paraitzat, obres paraitzades, no ens arribaven les subvencions, tot estava aturat, a nosaltres també ens va perjudicar molt.

Quines altres conseqüències ha comportat la pandèmia?

Conseqüències negatives crec que és a mi em fa patir molt la salut mental de les persones, aquí Nalec tenim poques coses, però una era el local social on el vam haver de tancar i tinc la gent gran del poble trista. És a dir, no ha pogut tindre res, les poques coses que tenien que era el Barça, poder anar a fer la partida els diumenges ho vaig haver de tancar perquè no tenim recursos com per posar una persona vigilant que les mesures es fessin bé i em sap molt greu per tota aquesta població perquè els hi has fet perdre un any tancats a casa. Hi ha com una tristor, un desgast mental. Ara que ja estan mig vacunats i ara vindrà l'estiu i tindrem les piscines i per sort podran fer més vida social, però de cara al setembre és una de les coses que vull tornar a fer. Actualment també es va suspendre classes de ioga que feien les dones, també feien tallers i es van suspendre i ara com que ja estan vacunats, les mesures sabem quines són i hi ha una persona que passa al davant doncs hem tornat a arrencar aquestes activitats, però fins ara. També la gent té por, s'ha creat un clima de por, però la

pandèmia per mi ens ha portat a la tristor, que a nivell mental la gent en sortirà molt perjudicada.

Coses positives. Hem aconseguit que alguna part de població ens vingui aquí, que hi hagi població que estigui interessada a viure, gent que té casa que m'ha vingut a dir "m'agradaria venir a viure aquí, volem fer un canvi a la vida" i una altra família que també diu que els hi agradaria venir a viure mig any. El fet que la gent hagi volgut tornar una mica a viure aquí, el que passa és que és tan tendre que encara no em vull fer il·lusions per a veure com acabarà. Però crec que sí que ens ha beneficiat a les poblacions el fet que la gent que té casa estigui interessat a venir a viure tot l'any i en engegar projectes.

La pandèmia ens ha empobrit el territori i això és una realitat a nivell de què potser volies obrir negocis o pensaves en donar i tot s'ha tirat enrere i per tant, això ens ha fet retrocedir, però al mateix temps ens ha vingut un turisme que mai ens hagués vingut i ens hem donat a conèixer.

De la pandèmia les poblacions tan petites en fem lectures positives i després de negatives. Però també hi ha una part positiva i em vull quedar amb aquesta. On a més soc molt positiva on crec que això ja s'acaba i per tant, agafar-nos amb allò que ens ha portat positiu i intentar estirar el fil el màxim. I quan a l'ajuntament venen i em diuen això els hi dic carta blanca, si vols obrir un negoci, si vols estar aquí nosaltres et facilitem tot i sobretot a mantenir els pocs serveis que tenim, en aquest cas una botiga que també els hi vam donar el màxim de facilitats per seguir mantenint aquest servei perquè és vital i després sobretot el tema dels metges, no hem perdut el consultori. Moltes poblacions de la Segarra l'han perdut, els hi han tret el consultori mèdic i s'han de desplaçar a Cervera i aquí almenys nosaltres vam lluitar perquè no ens els traguessin i tenim metge i és un dels serveis que també són essencials en un poble. Em quedo amb la part positiva de tot això. Ha sigut un camí d'incerteses molt bèstia. Nosaltres aquí potser el punt d'inflexió més bèstia va ser obrir les piscines o no obrir-les. La meitat de la població em deia que estava boja, la gent de fora em deia que no perquè volien venir aquí perquè portaven tancats dos mesos en un pis i volien les piscines. Però la gent d'aquí que estava molt espantada, el fet que ens arribes població

de fora que semblava que vinguessin amb Coronavirus tots els de Barcelona. Aleshores vam fer reunions d'alcaldes on poblacions com Tornabous, la Fuliola no van obrir piscines i Bellpuig deien que sí que obririen però amb unes mesures. I Nalec una població molt petita vam dir sí, ens hi aboquem i ho intentem fer d'alguna manera. Per això vam fer unes fitxes barates, uns socorristes que pobres van ser els que van dir va ens hi posem, els que van agafar les piscines que també van dir que ens ajudaven amb tot això. La pandèmia també ens ha portat a molta solidaritat, en que la gent estava molt predisposada. Tothom em preguntava si obriria i després les dones em deien que perquè obria que elles no baixarien gens. Em sabia greu, perquè per mi quan vens a viure aquí Nalec, quan ets de fora valores molt la gent de fora perquè dona vida al poble, però és una enganyifa, la gent del poble som la gent que hi vivim tot l'any i aquesta és la gent que hem de cuidar i jo amb la gent de fora m'hi porto molt bé i emfatitzo molt perquè jo he sigut estiuellant tota la meua vida més que vivint aquí. Però la gent que realment s'ha de cuidar són la gent que són aquí i en el seu moment al principi em sentia com la mare responsable. Per mi l'opinió de les persones que hi viuen cada dia tenien molt valor, que després va resultar que a sigut un servei que es va obrir, que va funcionar molt bé, que a més tothom va ser molt respectuós amb totes les mesures, la gent molt conscienciada i després la gent del poble es va relaxar moltíssim perquè van veure que no passava res.

Quins són els avantatges i inconvenients de viure en un micropoble?

Els avantatges de viure en un micropoble són salut, viure en un poble t'aporta salut, el veïnatge, quan tens fills la llibertat que poden tenir als pobles, la vida és més econòmica i sobretot la pandèmia ens ha portat això, molta tranquil·litat i poder gaudir de l'entorn molt més proper, de la natura i de no viure massificat. No tens trànsit, el rellotge s'atura en els micropobles, vivim d'una altra manera i on hi ha una solidaritat per molt que hi hagi famílies que no es parlen i això passarà sempre, la majoria ens parlem i ens portem bé.

Inconvenients, la manca de serveis. En aquest cas sobretot escola. Obrir serveis en aquest cas restauració perquè som una cultura molt de bar i restaurant, no tenir

restaurant o bar és un inconvenient molt gran i després el nivell de transport. Des del Consell Comarcal s'hi està treballant, però no tenim transport públic, per tant has de disposar de cotxe propi i això és una dificultat per població més gran o gent jove que potser no pot disposar d'un cotxe, hi ha una mancança a nivell de transport. Des del consell també ens hem posat les piles en això, estem buscant una empresa de transport. Nosaltres demanem transport a Tàrraga, sobretot els dilluns de mercat o entre setmana i també transport a Lleida per temes de metges i hospitals. Tenim unes mancances a nivell de serveis, però que això ha de ser l'administració qui t'ha de donar aquestes solucions perquè a nivell d'ajuntaments no tenim els recursos. No podem disposar d'un autocar que passi per allà un cop al dia i hagi d'anar a mercat a les 8 del matí i no tornis fins a les 17h, és inviable, el servei no serveix. Tenim una xarxa de carreteres, però no podem crear indústria, només podem dependre de l'agricultura i ens costa molt tenir més negocis o més econòmica, moure l'economia en els micropobles ens és molt difícil pel despoblament que tenim. I per tant, gent que s'aventuri a obrir negocis és complicat, quan no tens turisme és molt complicat. A les zones que tenen turisme els negocis ja van lligats. Per tant, han de ser les administracions qui es posin les piles amb tot això.

Què cal fer per frenar el despoblament?

Nosaltres tenim moltes idees i coneixem molt el territori i sabem quines són, però han de ser les administracions que han de venir aquí posant diners. És que tot depèn dels diners. Teniu els diners, obrim una empresa de transport, anem a buscar els habitatges, us donem recursos perquè els ajuntaments puguin adquirir vivendes, és a dir, que els ajuntaments puguin comprar vivendes i després les puguem reformar i donar-les de lloguer social. No per enriquir-nos, un ajuntament no s'ha d'enriquir, ha de donar serveis, però no en tenim. S'han d'entrar a les administracions i ficar normatives i dir no, als pobles els habitatges màxim això i donem recursos als ajuntaments perquè puguin adquirir vivendes i les facin de lloguer social i de dir que necessiteu. Deixeu que tinguem més territori urbà sense fer malbé tot el que és el territori, però deixa'm tenir zones urbanes per poder donar habitatge. Després brindar-

nos de serveis, però els serveis com a poble sol no ho pots fer, els Consells Comarcals s'han de posar les piles perquè hi ha serveis que es, un algutzir aquí Nalec com ajuntament no el podem agafar, no tenim recursos econòmics per pagar 4h al dia, estem molt limitats, doncs perquè no agafem un algutzir a Rocafort, Nalec, Ciutadilla i Guimerà i va un dia 8h a un poble i un altre dia a un altre. Però això no està a les nostres mans, han de ser les administracions començant pel Consell Comarcal i la Diputació i acabant per la Generalitat i inclús el Govern Espanyol. Les solucions ja sabem quines són, donar habitatge econòmic, donar serveis, que es puguin obrir negocis perquè la gent hi pugui trobar feina, però no tenim recursos.

Entrevista Albert Riera

Presentació.

Em dic Albert Riera i tinc família, els padrins, a Guimerà. Actualment sóc el president de l'Associació Viu Guimerà, que és una associació que hem constituït aquest any on un grup de companys i veïns del poble treballem per impulsar mesures que puguin ajudar a lluitar contra el despoblament del poble sobretot.

Com sorgeix aquesta iniciativa?

Sorgeix fa cosa d'un any, any i mig, ens va agafar la pandèmia en ple. Jo tenia ganes d'aquestes coses de fer-les al poble i parlar-les, però vam començar a l'abril de l'any passat perquè vam dir que era el moment de fer alguna cosa. Sorgeix de veure la tendència de despoblament del poble i de veure la falta d'oportunitats que presenta, quan realment l'arquitectura hi és quan la feina i el sector primari i secundari hi són, no hi ha indústria, però hi ha oportunitats laborals i el que sorgeix, d'alguna manera el que intenta el projecte o l'associació és que tots treballem perquè posem un petit gra de sorra tots els ciutadans perquè es vagin construint coses que ajudin a fer el poble un lloc més fàcil de viure-hi.

Quins són els vostres objectius?

El principal és lluitar contra el despoblament i aconseguir, de fet ens vam presentar ala plaça amb l'objectiu d'aconseguir 400 habitants d'aquí a 10 anys, el 2030, ara estem en una població de 265. De 265 a 400 és un increment molt important, però clar és que aquest poble havia tingut 1500 habitants. Si t'ho mires en perspectiva és recuperar la població que hi havia fa 20 anys, el 2000, no és tan descabellat. A més a més hi ha una població de gent gran, envellida i aleshores el que s'ha de buscar és un relleu. L'objectiu seria aquest, lluitar contra el despoblament i ho fem en varies línies de treball, el que seria treballar amb el que és l'urbanisme del poble i posar habitatge a disposició, assegurar que l'escola es manté oberta i que són capaços que hi hagi alumnes, això és també un objectiu. Treballem conjuntament amb l'ajuntament.

Treballem per l'economia del sector primari, per crear empreses de serveis i feines i pel turisme, el fet de donar a conèixer el poble.

Com ha anat evolucionant la població a Guimerà?

S'ha anat perdent. Als anys 20 hi havia 1500 habitants. Passar dels 1500 habitants als anys 20 fins a 265. 400 habitants l'any 2000, per el qual recuperar l'opció del 2020 tampoc queda tan fa 20 anys, no ha de ser tan complicat. El tema és que les cases hi són, però el problema és que estan buides. Com ha anat passant això? Doncs ara mateix tenim una població molt regressiva, molta gent a les franges d'edat mitjanes i altes i pocs infants. A més a més, aquests infants normalment són immigrants, per el qual està molt bé, però els nens tenen un arrelament baix al poble perquè al final venen aquí a treballar i llavors si troben una feina més enllà se n'aniran cap allà, els immigrants van darrere de la feina. I és diferent el vincle que tenen amb el poble. Està molt bé que estiguin perquè són nens que estan a l'escola, però hi ha aquest risc, que poden marxar qualsevol dia.

Aquí, com a la majoria de pobles de la Vall del Corb, la majoria de cases són de segona residència?

Aquí hi ha moltes cases, perquè hi ha unes 450 vivendes i és això, hi ha un cens, hi ha una sèrie de vivendes que estan arreglades i hi viu gent, però moltíssimes són segones residències. I també hi ha moltes cases abandonades i derruïdes, que s'han de tirar a terra i tornar a construir. A més a més generen un risc important, aquests últims dies ha sortit esquerdes a l'església i l'altre dia va caure una pedra sobre d'una casa que hagués pogut matar algú. Llavors el fet que es vagin perdent cases fa que el poble també vagi caient.

Hi ha habitatge disponible, sigui lloguer o venda?

De lloguer no n'hi ha, això és una cosa amb la qual hem de treballar. Aquí hi ha unes vuit o deu cases a la venda i de lloguer no hi ha oferta. És una de les coses primeres que estem treballant, primer hem fet un inventari de tots els immobles, de les cases i

ara començarem una fase en què contactarem amb els propietaris i intentar que les posin a lloguer com a primera opció i l'altra cosa a fer és veure de quina manera es poden anar recuperant vivendes que estan en desús. En desús perquè a vegades és una herència d'algú que no viu al poble, s'ho ha quedat i a vegades és un mort tenir aquell habitatge perquè no en faràs res, no vindràs mai i aquí està. Cal posar-ho a disposició del poble. Segurament és un win-win-win per una persona que pot trobar habitatge, per una persona que no utilitza l'habitatge i després pel poble. És ajudar a fer que tot això passi.

Guimerà és un poble que té serveis, està ben comunicat.

Hi ha dos forns, que donen molt de servei al poble, hi ha un “colmado”, carnisseria i bars. També per fer la compra del dia a dia i després per anar a fer la compra gran a Tàrraga, segurament. La gent ja està molt acostumada a agafar el cotxe i anar-se'n a Tàrraga. Els últims anys s'han establert aquí dos artesans, que està molt bé, un artesà a dalt té una botiga que és il·lustrador i un escultor i joieria artesana. També està molt bé que quedi tot això al poble. A nivell de serveis tenim la farmàcia que ve de Verdú i que uns dies a la setmana porta medicaments. És una mica així de subsidència. L'escola està molt bé, però ara hi ha deu infants i nou són immigrants i un és d'aquí del poble, és arrelat, però els altres depenen molt de les feines dels pares. Això és complicat.

Quines mancances té Guimerà?

La primera que és amb la que hem treballat bastant important és internet, no hi ha xarxa de fibra òptica. Llavors internet que hi ha aquí fa 4 o 5 anys que hi és perquè es va fer com una iniciativa ciutadana i es va posar una sèrie d'antenes d'una companyia i arriba internet per ràdio. La cobertura és bona, però l'amplada de banda reduïda. El primer que estem treballant és per portar la fibra òptica.

Aquí hi va haver bastantes persones que van venir a fer teletreball perquè internet més o menys aguanta, però falta una mica més. Per un ús personal vas fent, però per un ús professional m'agradaria que el poble pogués estar habilitat i puguin venir

empreses o un despatx d'arquitectura o una empresa de consultoria web, etc. I estaria bé que això pogués ser-hi i si no tens una connexió a internet pensada pels negocis, és molt complicat.

Què ha suposat la pandèmia a Guimerà?

Al març - abril hi va haver certa gent que van venir aquí a teletreballar, però en general el poble ha estat molt trist, molt poca gent. Parles amb la restauració ho ha patit molt, aquí tenim aquest restaurant el Sant Jordi, Cal Moretes i el Cau. Ha sigut molt complicat.

Ha vingut algú de fora a viure-hi?

M'explicaven que en l'últim any havien vingut unes 25-30 persones. Que per altra banda també han marxat i malauradament hi ha hagut baixes. Sí que hi ha una certa rotació, però és petita en comparació amb el que feia falta.

Durant la pandèmia s'ha omplert alguna casa d'algú nou que hagi vingut al poble?

Jo els casos que conec són gent que tenia la casa aquí i ha aprofitat per venir, més que nous vilatans.

La pandèmia ha despertat l'interès per anar a viure al món rural, però mires les xifres i continuen igual. La gent que ha vingut aquí és gent que ja tenia segona residència i ha baixat per confinar-se i fer teletreball?

Sí que passa això, però no t'acabes empadronant ni instal·lant aquí. I és veritat que les xifres no són les que s'esperen que haurien de ser.

Què creus que cal fer per frenar el despoblament?

Primer crec que els pobles s'ho han de creure. Creure-s'ho que vol dir? Vol dir que t'has de preparar bé, la gent ha d'estar preparada, tenir preparats els serveis. Que no hi hagi fibra òptica aquí és un problema històric, han anat passant diferents

ajuntaments i persones, i no ho critico, però si no ha arribat fins ara és que potser no ha sigut una prioritat mai i ara et trobes que sí que és prioritat. Llavors crec que no ha de ser tan complicat que pugui ser un poble on pugui viure gent que després treballa a Tàrraga o per l'entorn i aquí hi ha hagut molta gent que se n'ha anat a viure a Tàrraga. I tots aquests fills dels avis que tenia els pares aquí i moltíssima gent ha marxat als pobles del voltant perquè aquí no ha trobat segurament el que necessitaven o no ha trobat l'habitatge, internet, facilitats, i això ho ha complicat perquè tota aquesta generació ja és fora, ja tenen la vida muntada a fora i tornar costa. La gent ve sobretot els caps de setmana i els estius.

Amb tot això de la pandèmia ara és el moment per lluitar contra el despoblament, perquè la gent està interessada a anar a viure als pobles. Però també fa falta ajuda per part de les institucions i administracions.

Em consta que ja hi ha una sèrie d'ajudes i de línies de subvencions i a més a més s'ha de fer una aposta. Jo crec que els ajuntaments han de respondre i els ciutadans han de respondre. Perquè al final ha de ser una mica tot. Què val arreglar un poble com aquest? Tu te'l mires des d'aquí i veus que hi ha cases trinxades, l'església que té una esquadra, pedres que cauen, clar que val? Això són molts diners i qui els posa? I com aquest doncs tens altres pobles que també estan en situacions similars i veus cases abandonades. Costa molt i té un problema també aquest poble i és que costa molt accedir al centre amb cotxe. Llavors la gent gran que viu al centre li costa molt moure's i no és gens pràctic viure-hi. Tot són pujades i baixades i carrers a vegades que no són del tot plans amb pedres.

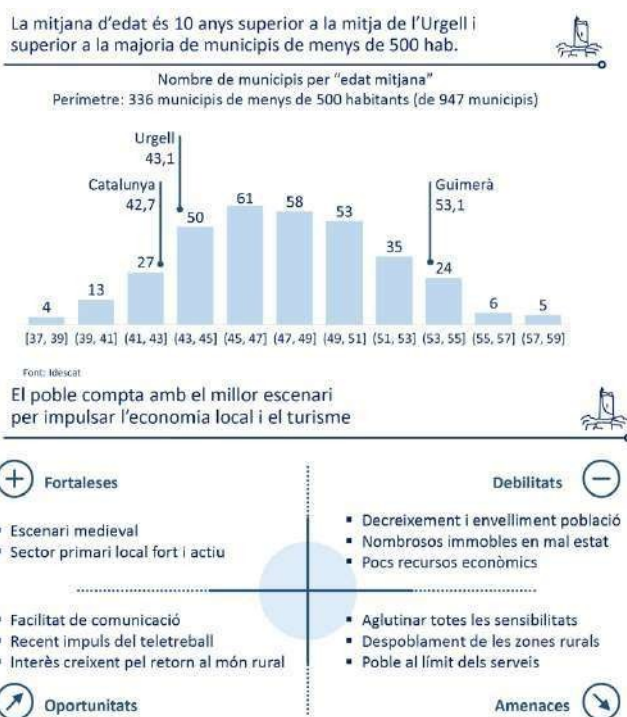
Quins són els avantatges i els inconvenients de viure a Guimerà?

Crec que l'entorn és molt bonic, aquest poble és molt bonic i té un encant que això el fa atractiu. Llavors trobar l'habitatge i trobar-lo que es pogués arreglar i fer algo, jo crec que això s'ha de posar en valor. El que hem de valorar també, és que està molt a prop de Tàrraga, es tarda deu minuts en cotxe i una altra cosa que hem d'aconseguir és que has de trobar un entorn de gent on tens facilitats per tenir relacions personals,

socials i això no s'ha perdut. Perquè hi ha pobles que han perdut aquesta fase, perquè si parléssim de 40 habitants llavors ja és molt complicat. Estem en un moment en què es pot posar una mica de gasolina i tirar amunt. Hi ha un vincle familiar amb la gent, a Tàrraga no passa. Això és molt important, per això vens a viure aquí tens una relació amb el teu entorn. La tranquil·litat, el paisatge, la boira que fa a l'hivern.

Guimerà és un dels pobles més turístics de la Vall del Corb?

Sí, és un poble turístic. Muntem el Mercat Medieval, jo en sóc el coordinador des de fa 5 anys. És un esdeveniment que dona molt pel poble. Va molt bé per donar a conèixer el poble i la vall. El que sí que també hem de fer és com ens anem transformant. Al final hi ha un turisme arquitectònic de pedres i monuments, que està molt bé, l'església, el castell, el poble, però hi ha un turisme molt important cada matí els caps de setmana de ciclistes i motoristes i això també és un turisme. Hi ha tota una sèrie de gent que també estem intentant promoure que hi hagi una granja escola o una casa de colònies, com ho fem perquè hi hagi una sèrie de turisme o de visitants siguin més infants o joves. Els joves busquen poder anar i trobar un habitatge per poder-lo compartir.

Entrevista Dani Sánchez

Presentació.

Soc Daniel Sánchez, ara estic vivint a Nalec i soc assessor financer i tinc una agència de publicitat. Quan va començar la pandèmia, com que treballo des de casa i em gestiono jo el meu temps, doncs estic aquí a Nalec.

Quants anys fa que tens casa a Nalec?

Jo vinc aquí Nalec d'ençà que tenia tres anys. Estem parlant de fa 51 anys. Estava a casa els meus pares i l'any 2000, fa 21 anys, vaig comprar aquesta casa, que en realitat era el corral dels béns del poble. El 2007 la vaig reformar i la vaig adequar ja per fer vida i viure aquí.

Com van conèixer el poble els teus pares? Com és que van venir a Nalec?

Els meus pares van venir aquí a través del mallorquí. Era un mariner i aquest tenia una casa a Nalec i la seva dona i la meva àvia per part de pare eren íntimes amigues. D'ençà que el mallorquí va tenir la casa aquí, la meva àvia tots els estius i moltes temporades que el mallorquí estava aquí venia amb ells. I de tant venir, doncs els fills, el meu pare i la meva tieta volien veure la seva mare. I al final la meva àvia els hi va dir que perquè no es compraven una casa a Nalec. Segons diu el Mulet, vam ser els primers forasters o no fills del poble que li vam comprar una casa a algú del poble. El poble estava quasi buit, perquè la gent havia marxat a les ciutats. Llavors el Mulet va començar a quedar-se les cases i reformar-les. Aleshores la primera casa que va reformar de les moltes que tenia, al meu pare n'hi va ensenyar varies, però l'única que estava acabada era la que els meus pares es van quedar. I la meva tieta, que era la casa del davant no estava acabada, va haver d'esperar-se mig any a què el Mulet acabés la casa per poder-la comprar i la va comprar, però encara no podia entrar-hi a viure perquè no estava acabada i li feia gràcia aquella. Van ser les dues primeres cases que el Mulet va restaurar i que es van vendre a gent de fora del poble. Vam venir aquí l'any 1970, però vam estar fent obres i fins a l'any 1971 no vam poder estar

l'estiu aquí. El meu pare es va passar tot l'estiu del 1970 i les vacances de Nadal del 1971 pujant aquí i revisant les obres i a l'estiu ja vam poder venir-hi.

Com és que vas venir a Nalec a confinar-te?

Molt senzill. La Pilar i jo vivíem a Cubelles i era un lloc molt tranquil, però vivíem en un pis. Ella l'any de la pandèmia es va agafar un any sabàtic perquè la seva mare estava malalta i entrava i sortia de l'hospital, però aleshores estava a casa i jo treballava des de casa. Treballant des de casa a la meua oficina, jo treballo per una agència que és Mapfre, però sóc autònom i depenc d'una oficina que està a Reus. La distància de Cubelles a Reus és la mateixa que de Nalec a Reus. Aleshores vaig dir en una situació on hem d'estar confinats tancats a un pis, a més jo estic empadronat a Nalec des de l'any 1993, vam dir d'anar cap allà perquè tindríem la casa més gran, amb terrassa i podràs sortir al carrer almenys. La idea no ens va costar gaire de prendre i vam agafar l'imprescindible i vam venir. També és veritat que la casa està condicionada, no havíem de fer res perquè ja regularment els caps de setmana pujàvem.

Com heu viscut la pandèmia?

La veritat és que ha sigut dels millors moments de la meua vida i amb la Pilar compartim la mateixa opinió. Molt tranquil, senties que hi havia pandèmia per la televisió, però realment aquí la sensació no l'hem viscuda. Un cop a la setmana anava a Tàrraga al supermercat a fer la gran compra i a l'estanc a comprar tabac. Algun dia havia anat a la gasolinera a comprar una bombona de butà pel foc i és tot el que em movia. Estaves tancat aquí, però amb internet i la televisió t'acostumes. Vam passar els aniversaris i va ser dur perquè no vam poder compartir-ho amb la família, però amb videoconferència veus la família i t'anaves ficant al dia, amb els amics igual. Però no crec que hagi sigut una situació tan angoixant com molta gent ha explicat, o familiars o amics han viscut. En un pis és molt diferent.

A partir de la pandèmia us heu quedat a Nalec a viure. Per què?

Perquè la vida la tenim muntada aquí i estem molt més còmodes. També és veritat que l'avantatge que tenim és que ens podem moure i anar a l'altre pis. Suposo que el que farem és viure mig any aquí o set o vuit mesos i quatre mesos allà. Anirem movent-nos. També és cert que Nalec queda més lluny de Barcelona i els dies que hem d'anar a Barcelona o hem de fer alguna cosa després anem a dormir a Cubelles, que només són 35 minuts i l'endemà ja pugem cap aquí.

Et voldries quedar a viure a Nalec?

Jo sí, ja fa molts anys que ho he dit que a la que pogués viuria aquí, però evidentment les circumstàncies personals no són únicament meves. Avui en dia estic amb parella, també anirà condicionat ara la Pilar quan torni a treballar, on estarà i això condicionarà la meva situació. En aquests moments jo diria que si visqués sol no tindria cap dubte de viure aquí, perquè em vaig construir la casa amb la idea de viure-hi. És una casa que està condicionada, que té tancaments, té calefacció a tots els indrets, tots els sistemes tècnics. Ja vaig pensar per viure-hi. Durant la pandèmia hem aprofitat per fer moltes coses, hem fet molts canvis, hem canviat mobles, coses que es fan velles, etc. La casa està preparada per viure-hi i la meva idea era viure aquí quan pogués.

Què suposa viure a Nalec?

Almenys per una persona com jo, que he estat vivint durant 50 anys a Barcelona, canviar el xip, canviar la forma d'entendre la vida, canviar el ritme de vida. I quan canvio el ritme de vida dic realment canviar el ritme de vida, és a dir, jo a Barcelona anava a 300 per hora, soc una persona molt enèrgica i a mi viure a Barcelona em sobre revoluciona. Venir a Nalec em dona aquesta tranquil·litat, pau i em baixa les revolucions. Vulguis o no en pobles petits i amb poblacions petites al costat com és Tàrraga, no et queda més altra que baixar el ritme. Està clar que el que passa a Tàrraga, si poses a gent de Barcelona a Tàrraga se'ls mengen. Per exemple: quan entres a comprar el pa fas la xerrada, això a Barcelona és impensable. És un altre ritme, llavors amollar-te a un altre ritme per una persona com jo que viu al món financer

i de la publicitat i que tot va molt ràpid, m'ajuda bastant a agafar una mica de distància i estar tranquil. Nalec m'aporta això, a part el fet que et despertes amb els ocells o amb les campanes en comptes de cotxes, sorolls, crits, música.

Trobes a faltar algun servei?

Per descomptat. Jo soc molt urbanita i cada setmana anava al teatre, al cine o algun concert. A nivell de restauració no perquè sortim a sopar i dinar ara que es pot, de la mateixa manera que abans a Barcelona. Però sí que és veritat que amb la pandèmia no es podia i no ho trobava a faltar. Però des que no, portem tres setmanes de desconfinament i hem pujat dos dies a Barcelona, un al teatre i l'altre a concerts. El fet de no tenir-ho aquí a prop és gasolina, despesa i sort que tenim Cubelles i anem a dormir allà. El que trobo a faltar és això, més cultura a nivell. També assumeixo que no es pot tenir, no hi ha possibilitats. És assumible que quan estàs aquí tens moltes limitacions i que aquestes impliquen això, que no vindrà la millor obra de teatre perquè evidentment aquí no hi ha ni públic, ni assistència ni capacitat per això. El que realment et ve de gust, en comptes d'anar cada setmana al teatre, doncs ara el que faré és seleccionar i prioritzar. No crec que sigui alguna cosa molt greu, no és que digui que sense això no puc viure.

Entrevista Marta Vendrell

Presentació.

Soc la Marta Vendrell i tenim unes cases de lloguer (Cases Balneari) per temporada a Vallfogona de Riucorb, justament al Balneari de Vallfogona de Riucorb. Principalment el que fem és llogar les cases, ja sigui per temporada, per caps de setmana, per setmanes, per dies. Normalment ho fem durant l'època d'estiu, més o menys des de setmana santa fins a la castanyada. És els mesos que millor temps fa, ja que durant l'hivern fa fred i no és viable.

Quantes cases teniu?

En total són 5 cases que hi ha 21 departaments.

Us ve molta gent?

Normalment sí, sobretot a la temporada d'estiu, el que és juny, juliol, agost és quan ve més gent. De mica en mica en els anys ha anat venint més gent, però sí que ens ve gent.

Com arriba la gent que ve fins al poble? El coneixen o ho veuen per internet?

Gairebé el 80% de la gent que ha vingut és gent que ja ha estiuejat de tota la vida i els hi agrada la zona i tot el que és Vallfogona i volen repetir un any rere l'altre. La resta és gent que venen un cap de setmana i veuen la zona i llavors s'interessen i volen provar de venir, estiuejar, passar una setmana. Ara últimament també per internet, hem actualitzat la pàgina web i la gent ens troba.

Aquesta gent d'on és?

Principalment és de Barcelona. Està clar que la gent de Barcelona el que busca és sortir de la ciutat, volen tenir tranquil·litat, però també ens ve gent de Tarragona, de Lleida, una miqueta de tot, però principalment de Barcelona.

Quants dies s'hi acostumen a estar?

Normalment 15 dies, que és quan la gent té vacances, però també en tenim que ho lloguen tota la temporada, que s'hi estan tots els mesos que està obert.

Això està molt bé perquè una problemàtica que hi ha a la majoria dels pobles és que no hi ha habitatge disponible per llogar.

No. Actualment cases per llogar no n'hi ha i les que hi hagi disponibles la gent no vol llogar, volen vendre. Tal com estan les coses ara tampoc la gent té els mitjans necessaris per poder comprar una propietat. Llavors prefereixen amb el que es guanyen gastar-ho tot en una setmana, en comptes de fer una inversió. Totes les cases d'avui en dia de pobles són cases antigues, la gent no està acostumada a les cases antigues i no veuen l'oportunitat de comprar perquè s'ha de fer una inversió.

La gent acostuma a repetir?

Sí. Com que és tranquil·litat absoluta i vens a desconnectar, arribes deixes el mòbil, el rellotge i desconnectes totalment. La gent últimament busca això, poder desconnectar i passar-ho bé.

La gent quan lloga la casa és tota la casa o només un compartiment?

Lloguen el que és l'apartament. Normalment és tota una família i a vegades tenim casos que són dos germans i ens agafen tota una casa que hi ha dos apartaments, un germà a un costat i l'altre a un altre. Estan junts però separats.

Com ha afectat la pandèmia?

La pandèmia ens ha afectat, principalment perquè quan va començar va enganxar justament setmana santa, vulguis o no aquesta setmana santa va ser perduda i la gent no va començar a poder venir fins al juny, que va ser quan van començar a aixecar les restriccions. Aquests dos tres mesos que vam estar tancats ens ha afectat moltíssim, a part de quan nosaltres comencem la temporada fiquem tots els apartaments a punt. A passat que aquests mesos que hem estat tancats, ens hem

trobat amb problemes d'humitats, que no han estat ben ventilades. S'ha endarrerit tot. Durant l'estiu, que és quan la gent es podia moure, si normalment llogaven un mes doncs aquest any ha sigut dues setmanes. No deixar de venir, però reduir l'estada.

Actualment està anant cap a millor?

Aquesta setmana santa, del 2021, ho hem tingut “a tope”, tot el que podíem llogar ho hem llogat i de gent que normalment gent que per setmana santa no ens llogaven que aquesta setmana santa sí que ens han llogat. Molts deien que abans d'anar-se'n per la resta d'Espanya o a un hotel, preferien tenir el seu apartament amb les seves coses i no tenien tanta interacció.

La gent ve amb ganes després de la pandèmia?

Amb moltes ganes. Estàs tot el dia fora de casa, dins de casa és per menjar i dormir i llavors clar, una família que visqui al centre de Barcelona, Tarragona o qualsevol ciutat, que tenen un mini balcó el fet de poder venir allà. Venien amb unes ganes perquè deien que podien estar al jardí tranquil·lament, no es podia passejar tranquil·lament sense mascareta, però al seu lloc no hi ha quasi ningú i si et creuaves amb algú te la ficaves.

Això dona molta vida al poble, per què Vallfogona ha patit bastant despoblament?

Sí, a Vallfogona durant l'any de gent que hi visqui jo crec que no arriba a 50. Però el que és temporades d'estiu, sobretot agost, la població es multiplica a 300 persones. Llavors és un lloc que hi ha poca gent, però al seu moment també hi ha molta gent. A part, suma-li que entre tota la gent d'allà tots ens coneixem i sabem qui som, sempre ens intentem ajudar els uns als altres.

Quines mancances hi ha a Vallfogona de Riucorb?

La principal mancança que hi ha és que no tens cap comerç, no hi ha cap botiga per anar a comprar. Restaurant abans n'hi havia un, ara no n'hi ha, el que hi ha és el bar

de la piscina, que és el local social. Crec que també li faltaria un altre restaurant que també et portaria més gent. Tenir una fleca, actualment ens ve una furgoneta a portar el pa, però no és el mateix. Si hi hagués una fleca compres el pa acabat de fer, que a vegades el pa ens arriba escalfat d'estar tot el dia amb el cotxe. No molts comerços, però un indispensable de queviures.

Hi ha l'hotel balneari, actualment ara està tancat, des de la pandèmia van tancar. Això ens ha afectat molt perquè vulguis o no ens portava gent, molts jubilats perquè es dediquen als jubilats, però si venien els jubilats volia dir que venia la família a veure'ls i com que no hi ha els jubilats no venen les famílies a veure'ls. No ve gent i veu tot l'entorn i s'interessa.

La gent que viu a Vallfogona ja està acostumada?

Sí. Clar, una persona que està acostumada a viure a una ciutat o poble més gran està acostumat a que li falta sal, travessa dos carrers i troba un supermercat. Nosaltres si et fiques a cuinar i et fa falta alguna cosa, penses millor canvio de plat perquè no tinc ganes d'anar a comprar. Molta gent diu que feu aquí per comprar. Et planifiques i potser un cop a la setmana o cada quinze dies agafes el cotxe i te'n vas a carregar i t'estalvies aquests problemes.

Hi ha gent jove?

La majoria són a la temporada d'estiu, durant l'any no n'hi ha. Durant la pandèmia va venir algú a estar-s'hi. Però de normal de joves no n'hi ha, és més caps de setmana i estiu.

Entrevista Judith Pelegrí

Quants alumnes teniu?

Ara una cinquantena. A l'escola de Sant Martí agafem també alumnes de pobles del voltant. Del poble potser són uns 30 i de fora uns 20. Ara tenim alumnes de Nalec, de Rocafort de Vallbona, del Vilet, de Llorenç, de Vallbona de les Monges i de Rocallaura. A més a més dels de Sant Martí

Com esteu organitzats?

Aquí a l'escola ens organitzem per cicles. Educació infantil: P3, P4 i P5 estan en una sola aula, i la resta de grups estan ordenats cíclicament. 1r i 2n cicle inicial, 3r i 4t cicle mitjà i 5è i 6è cicle superior. Nosaltres tenim unes ràtios, el màxim que tenim per grup ara mateix és 15 alumnes i el més petit l'hem incrementat ara perquè eren 9 i són 10 que ha arribat una alumna nova. És un luxe, però també has de pensar que a dins una aula hi ha diferents nivells i això també és complicat. Que per mi és un enriquiment perquè els més petits aprenen dels grans i els uns amb els altres, pensem que això és la riquesa de l'escola rural. Però hi ha diferents nivells d'aprenentatge, això s'accentua molt més.

Quin és el vostre projecte/metodologia educativa?

Nosaltres ens basem moltíssim en l'entorn, l'experimentació, la manipulació, amb metodologies actives perquè aquí ho tenim molt a l'abast, sortir per l'entorn, aprendre directament de les experiències, de les vivències, de la gent, del poble. Ens basem en això.

Com treballeu amb l'arrelament dels infants?

L'escola rural en ser tan pocs alumnes treballes moltíssim o molt més, almenys nosaltres, el tema valors i el tema emocions. Això també fa que entre nosaltres treballem molt la tutoria i en un grup de 10 alumnes si hi ha un conflicte, el detectes molt més aviat i per tant, el pots treballar molt més, és el que fem normalment a les

escoles rurals i per tant, penso que es treballa moltíssim aquest tema d'arrelament d'amistat i també amb el poble. Perquè constantment partim de les vivències i de la realitat dels pobles per treballar a l'aula i això també fa que els nens tinguin una estima, un arrelament al poble, territori. A més a més a la nostra escola també fem un projecte anual que es diu "Descobrim la Vall del Corb" que són unes jornades que ens permeten conèixer el nostre territori, des de diferents àmbits i això es nota molt amb els alumnes perquè coneixen molt els pobles del voltant. És una setmana que marxem d'horaris, deixem de fer les típiques matemàtiques i tot el que marca l'horari, i ens centrem en diferents aspectes de la Vall del Corb, per exemple un any ens vam centrar en l'aigua i l'aigua ens va donar moltíssim per aprendre, des del riu, el canal Segarra-Garrigues, els balnearis, etc. Vam treballar molts aspectes de la vall, cada any ens centrem en un aspecte diferent i els nens si estan 9 o 10 anys a l'escola imagina't el que arriben a aprendre del seu entorn. I d'una manera vivencial perquè el que fem és sortir molt de l'escola, veure les coses, visitar-les, parlar amb gent, entrevistar gent del poble, convidar també famílies, les famílies hi participen molt activament a la vida escolar i dona molts bons resultats.

Les escoles rurals ajuden a frenar el despoblament?

Sí, és clar. De fet, penso que amb el tema del despoblament, ara l'altre dia vaig presentar una memòria de final de mandat i vaig presentar unes dades amb les quals els alumnes transportats dels centres, en aquests últims quatre, cinc anys han augmentat molt. Del Vilet no venia ningú i ara sí. Als pobles està venint gent de fora i això a l'escola rural es nota perquè estem augmentant una mica aquesta població de nuclis petits. Penso que l'escola és el motor del poble, si l'escola funciona vindrà gent, si l'escola no és que no funcioni, però és una escola que.. vaig a posar un exemple Els Omells són 5, no sé si una escola amb cinc alumnes és saludable. Si tanques el poble és mort i si deixes obert crec que hauria de venir gent. Llavors aquí hi ha una feina molt d'equip municipal, d'ajuntaments, de promocionar, de donar feina. Són temes que van molt lligats. Però jo tinc clar que l'escola rural i l'escola de poble és el motor del poble, si funciona, si hi ha un bon equip, activitats això el poble no mor mai.

A la que l'escola tanca és un servei vital. Quina família vindrà a viure al poble sense escola. És un servei molt important i bàsic, per tant té una relació directa amb el tema del despoblament.

Ara amb la pandèmia sembla que hi ha un moviment. Nosaltres hem tingut aquest curs pel tema de la pandèmia un increment, potser n'han vingut dos o tres d'alumnes de fora. Aquests que vénen de ciutats per provar.

Quins són els avantatges d'una escola rural?

L'escola rural té molts avantatges, jo sóc una gran defensora de l'escola rural. El primer és aquest, el fet de compartir aules amb alumnes de diferents edats, penso que això és un èxit perquè et permet treballar d'una manera, parteixes molt de la diversitat i veus diferents nivells, etc. Després també un altre tema que és una riquesa és les ràtios, treballes amb poc alumnat i per tant, detectes molt aviat si un alumne té dificultats per aprendre, si s'ha de fer una intervenció, si té un problema emocional i tu pots treballar-hi més aviat. I després que les escoles rurals tenen un entorn fantàstic i et dona per aprendre moltíssim.

I els inconvenients?

També en té. El fet de treballar amb diferents nivells fa que moltes vegades necessites molts recursos i no en tens molts. De professorat per exemple, diuen que estem molt bé de ràtios i tal, però els especialistes a la nostra escola els compartim amb cinc escoles més. Llavors no anem tan sobrats de plantilla. Altres inconvenients, que a vegades hi ha poc alumnat per fer segons quines activitats, has d'arribar a un mínim d'alumnes i si no hi arribes, no pots fer aquella activitat. Nosaltres hem tingut cursos que només han estat dos alumnes o tres, llavors això també és una dificultat per una escola rural. N'hi ha d'altres però jo veig més avantatges que inconvenients.

Entrevista Sònia Martí

Presentació.

Soc la Sònia Martí, tinc 22 anys, soc estudiant i estiuejo a Vallfogona de Riucorb. Durant l'any visc a Tàrraga.

Per què Vallfogona?

Els meus pares de petits es van criar allà, es van conèixer i tota la vida he estat allà. La meua àvia era de Montornès de Segarra i l'avi de Vallfogona i es van conèixer a una festa major.

Què suposa per a tu anar a Vallfogona?

Anar a Vallfogona suposa una desconexió total, llibertat per poder sortir i tranquil·litat. Desconnectes del món de la ciutat on estàs acostumat que hi hagi trànsit, soroll. En canvi, allí no et controla ningú i el silenci que hi ha.

Què hi fas allà? Diferències entre hivern i estiu?

Als caps de setmana normalment quan hi vas és com que tampoc hi ha ningú, no fas gran cosa i és relaxació. Als estius venen tots i a les tardes sempre anem d'excursió, anem a la piscina, fem jocs de taula... Sempre trobem un moment per estar tots junts. Hi ha moltes coses a fer, en canvi a l'hivern no.

Quants joves sou a l'estiu?

Quan ens reunim tots som 38 persones, però de normal som uns 20-25 i ningú viu allà. Tots són de les províncies de Barcelona i Tarragona.

Quins són els vincles que crees amb les amistats d'allí?

Suposo que és el fet de conèixer-nos de tota la vida i ja saps com són. Jo tinc molta confiança amb tots, però saps amb qui pots parla i de quins temes, saber a qui li pots explicar coses. Hi ha gent d'allà que si anés a l'institut amb ells potser ni els saludaria,

ni m'hi hauria fixat. La diferència és que amb la gent d'allà com que passes 3 mesos els caps de setmana o 15 dies a l'estiu. En canvi, amb la gent de l'institut passes 9 mesos amb aquelles persones i 5 dies a la setmana, és molt diferent la relació que tens. Com que tampoc hi passes tantes hores amb els del poble i deixes tot el món a part.

Durant els anys has anat veient com gent de Vallfogona de Riucorb anava marxant?

Ho estem veient ara perquè ens anem fent grans, cadascú troba feina i costa més que pugin i veure'ns. Jo sempre que els veia era als estius, 15 dies o un mes que estàvem tots junts i després cadascú ja feia la seva. Però ara que som més grans, la gent està molt més per al seu i només venen caps de setmana i 15 dies per desconnectar.

Què et suposaria que et traguessin Vallfogona?

Em seria molt dur. Em traurien mitja vida, tres quarts.

T'agradaria viure-hi en un futur?

M'ho vaig plantejar. Però després t'ho pares a pensar. A l'anar els caps de setmana també veus com és durant l'hivern, veig com són totes les èpoques de l'any i els hiverns són molt durs. Llavors sí que m'ho podria plantejar, però no.

Potser quan fossis més gran?

Sí. Perquè no hi ha oportunitats. Em vaig plantejar treure'm el títol d'agricultora i anar-hi. Potser sí que més cap al futur, més gran, edat d'avis.

La majoria de gent que hi viu és gent gran?

Sí. La mitjana d'edat potser és de 60 cap amunt.

Són forts els vincles amb la resta de la població?

Ens coneixem tots, saps qui és cadascú i si et passa alguna cosa, t'ajudaran. Normalment quan veus algú que no coneixes, te'ls quedes mirant perquè saps que si passa alguna cosa, saps que seran ells perquè no són d'aquí. Saps qui és del poble i qui no.

Quines distraccions teniu per passar el dia?

Normalment al matí dormim, però a les tardes anem al Somsomnis, que és una casa de colònies i ens passem la tarda xerrant i prenent alguna cosa o bé, jocs de taula, excursions, inclús aquest estiu vam organitzar activitats perquè no sabíem que fer i cada tarda fèiem alguna cosa diferent.

Estàs dins la comissió de la Festa Major. Què ha suposat la pandèmia?

Ho teníem tot tancat i arran de la pandèmia ho va canviar tot. Vam haver d'adaptar tots els espectacles, cancel·lar concerts. Totes les activitats que vam fer havien de ser assegurats, amb mascareta, mantenint la distància de seguretat, amb inscripció prèvia i hi havia un màxim de persones. La gent ho va respectar molt. Considerem que va anar força bé.

Als pobles la gent acostuma a ser bastant respectuosa amb la pandèmia?

Tens molt respecte per la gent gran i procures no estar molt amb contacte amb ells. Durant l'estiu anàvem amb mascareta, només ens la trèiem si bevíem o fumàvem, però quan estàvem amb gent gran manteníem les distàncies i la mascareta sobretot. Entre nosaltres també intentàvem mantenir distàncies perquè molts de la meva colla tenim els avis a casa.

Durant els anys ha vingut algú nou al poble?

Sí. Tres persones, una parella i una de sola. Va arribar una parella jove, es van comprar la casa i hi estan vivint. Llavors hi ha una dona que abans estiuejava i ara està vivint allà també.

Creus que al llarg dels anys acabarà venint gent nova o s'acabarà convertint en un poble d'ús exclusiu de segona residència?

Crec que acabarà segones residències i períodes d'estiu. Però tant de bo que no, amb els de la colla hem dit d'empadronar-nos a Vallfogona perquè hi hagi gent. Hem de tirar cap amunt i no cap avall.